КОММУНИЗМ ИЛАН МАНДАГ ЛЭ!

...мэ хүсэл бодолтойгоор республикымнай ажалшад эрхим хүбүүд, басагадаа дээдэ засаг түрэдөө һунгаба

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

...УРЯТ ҮНЭН

...СС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...67 (9821) | 1962 оной мартын 19, понедельник | Сэн 2 мүнгэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Прибайкалиин аймагай Турунтаево тосхоной һунгагшад дуугаа үгэжэ байна.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

...НАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ҺАЙХАН ЖЭШЭЭ

...гдашагүй үдэр, ...шагүй баяр! Сэдь...мэ иимэ баяр үсэ...хэ оронноймнай го...н худөө тосхон бү...л аймаг бүхэндэ ...най республикын ...нгагшад — холын ...һгалай ангуушад, ...льдин талын мал...арта Байгалай за... Улан-Удын ор...ВЗ-гэй хүдэлмэри...н бусад СССР-эй ...Соведэй һунгал...т баяртайгаар, тон ...хитэйгээр хабаа...засаг түрын дээдэ ...эрхим хүбүүд, ба...һунгахадаа, Бурят ...най ажалшад ...й XXII съездын ...шиидхэбэринүүдые ...н түлөө, Совет ...улам һалбаран ...түлөө, арад зо...баян дэлгэр бай...олохын түлөө, бү...й дээрэ дайн да...лохогүйн түлөө ба...мтайгаар дуугаа ...г.

...партиингаа сэсэ ...тэлбэреэр комму...гээн гэрэлтэ орьёл ...уд сэхэ дабшаха ...р ехэ зол жаргал, ...баяр гээшэб! ...иэһээ үглөөнэй 6 ...жилжэ һунгуулиин ...бюллетеньнүүдые ...һунгагшад өөһэ...рхэ сэдьхэлэй гүн ...гараһан халуун үгэ...эн түрүүн түрэл ...тэрэнэй ленинскэ ...на Комитедтэ зо...юм.

...истическэ партиин ...доро манай орон ...гөө шэнэ шатада ...оветскэ Союз до...унизм хорин жэ...а соо гол түлэб ...гдаха,— гэжэ нү...Хрущев хэлэһэн ...— XXII съездын ...үнгэрһэн богони...соо совет арадай ...ажалаар ямар ехэ ...гдэһые мүнөө ха...тай байнабди.

...ы һүүлшын дүр... (1961 оной ноябрь ...ой февраль) тур...анай орон дотор ...эдэхи табан жэ...хоёр шахуу да...эхэ гү, али бүхы ...йхиһоо ехэ про...продукци бү...

...совет арад иимэ ...маар коммуниз...та тээшэ дабша...бшуу. Мүн худөө ...арад зоной ажа...айжаруулха та...эли бодо амжал...данхай.

...арад түмэнэй ...имагтал шэн габьяата ажалаар коммунизм байгуулагдаха юм. Ушар иимэһээ үсэгэлдэр —һунгалтын үдэр ажалшаднай Коммунистическэ партиингаа, Эхэ оронойнгоо түлөө дуугаа үгэхэдөө, коммунизмын илан мандаха хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй зорюулха байһанаа мэдүүлээ. Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын совхозой Алташын бригадын суута кукурузашан Дамба Жанаев һунгуулиин бюллетень абаад, иигэжэ мэдүүлээ:

— Коммунизм тээшэ совет арадые бата найдамтайгаар хүтэлжэ ябаһан түрэл партидаа үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб. Иимэ ехэ баяр баясхалангаа габшагай ажалаараа батадхан, мүнөө жэлдэ 300 гектар талмай дээрэһээ гектарай 500 центнерһээ бага бэшэ кукурузын силос дарамаар ургаса хуряахаб.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта хадаа коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлтэй байһанай үшөө нэгэ толотомо гэршэ мүн болоо гэжэ үсэгэлдэр нютаг нютагуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд эли тодоор харуулба. Ушар иимэһээ һунгалта хаа хаанагүй эмхитэй һайнаар, политическэ болон ажалай шэнэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрһэн байна. Жэшээлхэдэ, Хоринн аймагай бүхы һунгагшадай 65 процентнь үглөөнэй 9 час болотор һунгалтада хабаадаһан байгаа. Һунгалтын эхилһэнһээ хойшо 3 часай үнгэрөөд байхада эндэхи һунгуулиин 7 участогуудай бүхы һунгагшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим түлөөлэгшэдөө һунгажа дүүргэһэн байба. Эгээл иимэ эдэбхитэйгээр, омог баяртайгаар Бурят оронноймнай бүхы ажалшад һунгалтада хабаадаһан байна.

Мүнөө коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үедэ Соведүүдэй дүүргэдэг үүргэ бүри дээшэлнэ. Тэдэнэр хүдэлмэридөө олон түмэн ажалшадые улам эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг олониитын организацинууд боложо байнхай.

Республикымнай ажалшад һунгалтада бүгэдөөрэн эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, Коммунистическэ партидаа, Эхэ орондоо инаг дуратай, коммунизм байгуулха тушаа партиин хараа түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ байһанаа нэгэн хүн шэнгеэр мэдүүлээ.

Үглөөгүүр бүри эртэ, үүрэй сайжа байха үеэр хүнүүдэй нэгэ—хоёроороо, бүлэг бүлэгөөрөө Культурын ордоной үндэр гэшхүүр өөдэ гаража ябахань харагдана. Ажал хэрэгээрээ алдаршаһан Лениинэй орденто Улан-Удын паровозовагонно заводой хүдэлмэришэд Советскэ Конституцяар үгтэһэн эрхээ эдлэхын, совет арадай эрхим хүбүүд, басагадайнгаа түлөө дуугаа үгэхын тула энэ Ордон соогоо сугларжа эхилнэ. Мартын 18-ай үглөөнэй 6 часта һунгуулиин 21-дэхи участок соо Советскэ Союзай Гимнын һүр жабхаланта аялга зэдэлжэ, һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Евгений Николаевич Синицын эндэ сугларһан хүдэлмэришэд, алба хаагшадые бүгэдэ арадай һайндэрөөр амаршалан, дуугаа үгэхыень уряална.

Заводые өөрөө барилсажа. 1933 онһоо хойшо шэрэм-шудхалгын цехтэ ажаллажа ябаһан Иннокентий Афанасьевич Краснорылов эгээл түрүүлэн һунгуулиин урнада дүтэлжэ, бюллетень табиха зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ереэдүй—коммунизм байгуулхын түлөө би дуугаа үгэнэб. Мүнөө пенсидэ гарабашье, коммунизмын үедэ ажаһууха, гэрэлтэ һайхан ереэдүйн общественные нюдөөрөө хараха байһандаа найданаб.

Заводой үнинэй хүдэлмэришэд Григорий Самойлович Фетисов, 1888 ондо түрэһэн Илья Михайлович Калмыков, коммунис ажалай ударник Константин Алексеевич Малков болон бусад үглөөнэй 6 часта ерэжэ, депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн Иннокентий Лаврентьевич Щапов, Михаил Алексеевич Яснов, Евгений Федорович Кожевников гэгшэдэй түлөө дуугаа үгэбэ. Гүрэнэй дээдэ зургаанай һунгалгада түрүүшынхеэшье хабаадалсажа байһан залуушуул тэдэнэй дунда бии. Заводой газо-карбидно цехын хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник, комсомол басаган Галина Кудряшова арад

КОММУНИЗМЫН ҮЕДЭ АЖАҺУУХАБДИ

зоной этигэл найдабарида хүртэһэн хүнүүдэй түлөө дуугаа үгэхэ гэжэ һунгуулиин участогта ерэбэ.

— Би энэ жэлдэ 18 наһаяа гүйсэжэ, түрүүшынхеэ һунгалтада хабаадалсабаб. Түрэл Эхэ оронойнгоо саашадаа бүри гоё һайхан болохын, арадай ажахын түргэн хурданаар хүгжэхын, зол жаргалай, коммунизмын түлөө дуугаа үгэнэб,—гэжэ тэрэ хэлээ.

Улан-Удэ городой һунгуулиин 395-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Иннокентий Лаврентьевич Щапов Любовь Алексеевна һамгантаяа эндэ ерэбэ. Сугтаа ажалладаг, мүн һайн танихa нүхэдынь һунгалтын үдэрөөр нүхэр Щаповые амаршалжа, саашадаа элүүр энхээр ажаһуухыень, амжалтатай һайнаар ажаллахыень хүсэхэ зуураа, депутат болгогдон һунгагдахадаа арад зоной этигэл найдабари, захяа заабарие наринаар дүүргэжэ ябаха тухайнь найдажа байһанаа мэдүүлнэ. Любовь Алексеевна нүхэр Щаповай хүтэлбэрилдэг электро-заһабарилгын цехын электрообмотчигуудай бригадада гурбадахи жэлээ ажаллана. Нүхэр Щаповай даадаг коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсэхээр мүрысэдэг бригадынхид эдэ үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэй һайнаар ажаллана. Тэдэнэр даабаряа халаан бүхэндэ 125 процентһээ доошо бэшээр дүүргэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай амжалтаар угтаба.

Засаг түрынгөө дээдэ органдо өөһэдынгөө дундаһаа эрхимүүдэй эрхимүүдые дэбжүүлжэ, депутадаар һунгаха зол жаргалтай хүдэлмэришэд ехэ эдэбхитэйгээр һунгуулиин участогуудта ерэжэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгөө.

С. Бардамова.

Загаһашад, модошодой омогорхол

Итанцын леспромхозой түрүү участок — Узкая Падь нютагта (Прибайкалье) эмхидхэгдэһэн һунгуулиин участок. Үглөөнэй 6 час болохоһоо бүри эртэ, эндэхи участогай һунгагшад олоороо сугларaa. Хүн бүхэнэй шэг шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ, бултадаа хүхюун, сэнгэлигүүд. Эдэнэрэй ажалайнгаа амжалта, зорилгонуудаа хөөрэлдэһөөр байтар дуугаашье үгэхэ саг дүтэлшэбэ...

Сугларагшад сооһоо нютагай үбгэжөөл — 78 наһатай Федор Афанасьевич Леонов эгээн түрүүлэн бюллетень абахаар столдо ошоно.

— Би дуугаа үгэхэдөө залуу үетэнэй зол жаргалай түлөө, коммунизмын түлөө үгэнэб,— гээд энэ үбгэжөөл бюллетенеэ урна руу табина.

Үбгэжөөлэй һүүлээр түрүүшынхеэ һунгажа ябаһан Нина Нечаева бюллетень абажа, дуугаа үгэнэ. Һунгуулиин энэ участогта үглөөнэй 9 час 30 минутада һунгагшадай 99 процентнь дуугаа үгэһэн байгаа.

...Һунгуулиин нүгөөдэ участок — аймагай загаһашадай Гремячинска тосхон. Һунгуулиин бусад участогуудтал адли эндэ дуугаа үгэлгын баяр еһолол болоно. Дуугаа үгэгшэдэй дунда нютагтаа суутай, бэрхэ загаһашан Михаил Моисеевич Гребенщиков түрүүлэн бюллетень абаад:

— Манай загаһашадай бригада СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай шэнэ бэлэгтэйгээр угтаа. Нэгэдэхи кварталай түсэб 180 процент дүүргэгдээ. Март һарын дүүрэтэр кварталайнгаа түсэбые 250 процент болгохобди,— гэжэ мэдүүлбэ.

Т. Баимин.

Ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда

Республикымнай холын Закаменай аймагай ажалшад СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ, бүгэдэ арадай һайндэрые угтаба. Социалис мүрысөөндэ илангаяа Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай олон мянган баатарлиг хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд, алба хаагшад һайн амжалта туйлаа.

Комбинат бүхы продукци гаргаха 2 һара 15 хоногой түсэб 100,5 процент, тэрэ тоодо вольфрам малтаха түсэб 112,6 процент, молибден малтаха—107,2 процент, капитальна барилга хэхэ — 118 процент дүүргээ. Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго нэбтэрүүлгын ашаар 87 мянган түхэриг алмалта хэхэ түсэбтэй аад, 88,4 мянган түхэригэй алмалта хээ. Абаһан уялгануудаа Холтосон руднигай, шанаржуулгын фабрикын, Баянголой ТЭЦ-эй, капитальна барилгын управлениин коллективүүд һайнаар дүүргээ.

Мүн хүдөө ажахын хүдэлмэришэд бүгэдэ арадай һайндэртэ бэлэг бэлдэһээр үнинэй юм. Аймагай эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй материалнуудтай танилсахатаяа хамта, хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые хараалжа байна.

Холын Далахай нютагһаа абтаһан мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Һунгуулиие угтуулан абаһан социалис уялгаяа манай «Байкал» колхоз гүрэндэ мяха худалдалгаар 2,5 дахин, һү худалдалгаар — 124 процент, хурьга абалгаар — 103 процент дүүргээ. Малай үбэлжэлгэ эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Үглөөнэй 9 сагта участогаймнай бүхы һунгагшад депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө дуугаа үгэжэ дүүргээ.

Эндэхи үбгэжөөл һунгагша Аюша Дашинилов иигэжэ мэдүүлбэ:

— Гүрэнэйнгөө дээдэ засагые һунгахадаа би арад зонойнгоо, аша үрынгөө баяр жаргалай түлөө дуугаа үгэнэм.

Мүн залуу һунгагша Владимир Норбоев абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэб гэжэ мэдүүлбэ.

Аймагай Лениинэй нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь», «Дружба» болон бусад колхозууд ажахынгаа, соёл культурын дэбжэлтэдэ, арад зоной ажаһуудалда һайн амжалта туйлаа.

Үглөөнэй 9 сагта аймагай бүхы һунгагшадай 40 процентнь, Утаатын, Дабаатын, Енгорбойн, Харасаагай участогуудай бүхы һунгагшад һунгалтын участогуудта ерэжэ, дуугаа үгөө.

Д. Аюшеев.

Агууехэ эрхээ эдлэбэ

Һунгалтын урда һүни Баргажанай үргэн уужам тала дайдаар электрын гал хэзээ хэзээнэйхиһээ гэрэлтэйгээр яларжа, хүн бүхэнэй досоо баярай тэмдэг үзүүлнэ.

Энэ һүни Баргажанай баян талын дунда Эхэ ороноо, түрэл партияа магтан дуулаһан иагуу гоё дуунай аялга һүр жабхалантайгаар зэдэлээ. Аймагай холын гүүртэ, отаранудта ажаллагшад — малшад, хонишод, механизаторнууд гүрэнэйнгөө дээдэ засаг түрэ — СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн эрхим хүбүүд, басагадтаа нэгэ хүндэл адляар дуугаа үгэхын түлөө үдэшын ажалай һүүлээр һунгуулиингаа участогуудта ерэжэ, концерт хаража, лекци, хөөрэлдөө шагнажа, ёохор танца хатаржа найрлаба. Аймагайнгаа ажахые хүгжөөлсэжэ байһан эдэнэрнай һунгуулиин участогта үглөөнэй 6 часта хэнһээшье урид ерэжэ дуугаа үгөөд, үглөөнэйнгөө хүдэлмэридэ гараһан байна.

Гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн Баянголой Культурын байшан. Үглөөнэй 6 час болоходо, һунгуулиин участогай комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Лубсанов һунгагшадай дуугаа үгэжэ эхилхые уряалхадань, эгээн түрүүлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишон Ланду Раднаев бюллетень абаба. Урна руу бюллетеньнүүдые табиха зуураа, тэрэ иигэжэ хэлээ:

Бидэнэр, өөһэдынгөө дундаһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутадта нютагайнгаа эрхим басаган Бальжиновае дэбжүүлһэн байнабди. Санжима Очировна манай үзүүлһэн этигэл найдабарие үнэн сэхээр дүүргэхэл байха.

Үглөөнэй 10 часта тус участогай бүхы һунгагшадай 70 гаран процентнь дуугаа үгөөд байгаа. Тэрэшэлэн Баргажан, Курумкан, Уланай, Үүрэгэй һунгуулиин участогуудта үглөөнэй 10 час болотор олонхи һунгагшад дуугаа үгөө.

О. Раднаев.

...лнай нислэл хото — Улан-Удын республиканска больницын городок.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ПАРТИ АРАД ХОЁРОЙ БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ ТОЛОТОМО ГЭР

☆ ☆

ЗОХЁОН БАЙГУУЛАГШАДАЙ ХҮСЭЛ БА БАЯР

Газаа үшөө бүрүүл... Ошотомо хурса электрын гэрэл байн байтараа үдэрэй толондо диилдэһээр залиран унтарна. Һунгуулиин «20—21 участок» гэһэн үзэгүүд холоһоо туяаран элеэр харагдана. Иимэ тодо гаршагтай үндэр сагаан байшан руу ороходо досооньхүн зон үни хада сугларшанхай, һунгуулиин нээгдэхые хүлеэжэ ядан байбад. Һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Всеволод Гермавич Димовэй тэндэ байгшадые бүгэдэ арадай һайндэрөөр баярые хүргэн амаршалхатайнь сасуу, духовой оркестрын сэдьхэл хүдэлгэмэ ирагуу хүгжэм һүр жабхаланта совет арадай Гимные зэдэлүүлнэ. Эгээл түрүүлэн бюллетень абаһан пенсионер Леонтий Константинович Корызнов иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хүн түрэлтэнэй хэтын нангин хүсэл — коммунизм тээшэ хүтэлэгшэ Ленинэй партиин түлөө дуугаа үгэебди...

Хэды ехэ гүн удхатай үгэнүүд гээшэб! Хүнүүд хойно хойноһоо субажал, субажал байна. Энэмнай хаана, ямар газарта боложо байһан зохёон байгуулагша арадай жабхаланта найр зугаа гээшэб? Коммунис ажалай коллектив болохын түлөө шударгыгаар тэмсэжэ байһан Улан-Удын механизированна шэлэй заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад мүн гээд омогтойгоор харюусаябди.

Социалистическэ демократиин һайндэр—мартын 18 болотор түсэбһөө гадуур 80 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл тэдэнэр үйлэдбэрилэн гаргаа. Тусхайлхада, сүүдхэ бүхэндэ үйлэдбэрилэн гаргадаг 25 мянган дүрбэлжэн метр шэлээрнь найман квартиратай байрын гэрые бүрин шэллэхэһээ гадна, 880 хүнэй һууритай тиимэ 8 һургуули хангаха аргатай бшуу.

...Үглөөнэй 8 саг үшөө болоодүй байхада 300 шахуу һунгагшад дуугаа үгэһэн байба. Тэдэнэй дунда ажал хэрэгээрээ алдар солотой болоһон түрүүшүүл олон. Нэрлэбэл, коммунис ажалай ударник, шэл хайлуулагша Павел Никитич Корнеев, залуушуул сооһоо машинно-ванна цехын коммунис ажалай бригадын механик Ю. В. Егоркин, шэл зүһэгшэ Е. А. Новикова, мүн шэл илгагша Ц. Д. Филиппова, Н. В. Руденко, «Алдар солын» гурбан орденой кавалер, эдэбхитэй уралан парижуулагша Петр Капитонович Радикальцев болон бусад бии.

— Ямар гайхалтай һайхан үе сагта ажаһууна гээшэбибди. Би мүнөө эрхимүүдэйнгээ—Н. А. Яснов, И. Л. Щапов, Л. Л. Линховоин гэгшэдэй түлөө бата найдамтайгаар дуугаа үгөөд, омог баяртай ажал тээшээ яаранаб. Юундэб гэхэдэ, бүри һаяхан манай гайхамшагта арад үшөө нэгэ шэнэ хэмэл одониие заха хизааргүй замбуулин дайдые тодорхой һайнаар шэнжэлхын тула табиба гээшэл! Улам һайнаар ажаллаха урма зориг, хүсэл эрмэлзэл түрэнэл,—гэжэ мүн лэ машинно-ванна цехын коммунис ажалай бригадын бригадир Александр Филиппович Подойницын омогтойгоор мэдүүлнэ.

Саг ошожол байна... Ужам һаруул зал соо хүгжэмэй аялга байд гээд лэ соностон зэдэлжэ, тэндэ байгшадай зүрхэ сэдьхэл баясуулна. Ажаллажашье, амаржашье шададаг заводой залуушуул хатар наада эмхидхэнэ. Харагты даа, коммунизмын үе сагта ажаһууха эдэнэрые үнэн зүрхэнһөө амаршалангүй яахабши, эдэнэр лэ Совет Конституцяар олгогдоһон эрдэм номдо һураха хүндэтэ арюун эрхээ дүүрэнээр эдлэжэ байнал. Жэшээлхэдэ, тэндэхи теплоборогой техник-технолог мэргэжэлтэй Лидия Коновалова, Зоя Смирнова, Люда Малина, Галя Казанцева болон бусад ажалайнгаа хажуугаар үдэшын индустриальна техникум амжалтатайгаар дүүргээд, ерэхэ жэлдэ политехническэ институтда заочноор һуралсаха хүсэл эрмэлзэлгэтэйнүүд. Иимэ хүнүүдэй далита бодол бэелэшгүй яаба гээшэб!

Баян даа, Бурят оромнай,
Баяраар байнал долгилон...

гэһэн танил дуунай аялга шэнхинэн соностоодхино. Заводой партийна организациин секретарь нүхэр Полуянов шэнэ һонинoo дуулгажа баясуулха зуураа, саашанхи хараа зорилгоёо тодорхойлно.

Иигэжэ Улан-Удын түрүү предприятинуудай нэгэн—Улаан тугта энэ заводойхид һунгалтын үдэрые нэрэтэй түрэтэйгоор угтаа. Тэдэнэр бүхы совет арадтаяа хамта энэ үдэр оронойнгоо дээдэ түрэ засагта эрхимүүдээ нэгэн дуугаар түлөөлэлсөө.

Ч-Ц. Санжиев.

Тохойн таряашадай үгэ

Үглөөнэй 6 саг. Тохой тосхондохи һунгуулиин участогай түрүүлэгшэ нүхэр Агильдин Афанасий Тихонович СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын эхилһые соносхобо.

Хэды эртэшье һаань, эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд — 20 гаран хүн һунгахаяа ерэнхэй байгаа. 25 онһоо коммунист, пенсионер Прокопий Ардиевич Ангаров эгээн түрүүлэн һунгуулиин бюллетеньнүүдые абажа дуугаа үгэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлээ:

— Бидэ, совет хүнүүд, гайхамшаг һайхан үе сагта ажаһуунабди. Гүрэн түрынгөө засагай дээдэ зургаанда эрхимэй эрхим хүбүүд, басагадые һунгажа байхадаа зүрхэ сэдьхэлнай баяр баясхалангаар билтарна. Би үндэр наһатай болобошье, үшөөл олон жэлдэ элүүр мэндэ ябажа, коммунис общество үзэхэ хүсэлтэйб.

Үндэр наһатай гурбан эгэшэ дүүнэр 98-тай Мыжид Цынгуновна Балданова, 97-той Цындэ Цынгуновна Жапова, 91-тэй Цыбикжит Цынгуновна Бадмаева гэгшэд баһал эртэлэн ерэжэ, арадайнгаа эрхим хүбүүдтэ дуугаа үгөө.

Удаалуулан малшад, механизаторнууд болон бусад таһалгаряагүй ерэжэл, ерэжэл байба.

Үглөөнэй 11 часта участогай һунгагшадай олонхинь дуугаа үгөөд байгаа.

Р. Балданов,
манай корр.

Улан-Удэ городой Советскэ районой һунгуулиин 7-дохи участок. Зураг дээрэ: Хүдөө ажахыя институтдай доцент М. Н. Богданов һунгажа байна.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

— Баяр дээрэ баяр... Басаган гараа бы... Яагаа һайн юм бэ!— баяртай эхэ сэмбэшэн Евдокия Моисеевна Козлова хэлэбэ. Хэн хай хожомоор бодожо үзүүжэмди.. гээд һунгалтын һүни түрэһэн гэжэ нэрэ үгэлтэйб даа. Энээн тухай...
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОДОЛ СЭЛМЭГ БАЙГ ЛЭ

Автобуста хүнүүд бултадаа шамдуун һууба. Теэд багахан үхибүү хүтэлһэн нэгэ эхэнэр ехэ маргангяар уг заг гэһээр һуужа, автобусшье үүдээ хаб яб хаагаад, город тээшэ дабшаба.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эдир залуугаар наһа бараһан уран хурса гуурһатан, поэт Павел Коган тухай ехэл һонин дамжуулга Москваһаа боложо байба даа,— гээд тэрэ эхэнэрнай хөөрэбэ. Тархишье дууһан шагнаха юм аад... гэжэ халаглана. Үхэлтэ дайн сэрэг арад зоной ажабайдалда оройдоошье бү үзэгдэһэй гэбэ.

Эгээл иимэ хүсэл бодолтойгоор хүн зон мүнөөдэр һунгалтада ерэбэ бшуу. Манай республикын коммунис ажалай түрүүшын предприяти — эхэнэрнүүдэй коллектив болохо нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд иимэл хүсэл эрмэлзэлгэтэй дуугаа үгэжэ байна ха юм.

Үглөөгүүр 6 сагта ерээшэдэй дунда байлсагша коммунис ажалай ударник Елена Степановна Казаковашье үхибүүдни жаргалтай ябаһай даа гэжэ сэдьхэн хүсэн, эрхим хүбүүд басагадайнгаа түлөө дуугаа үгөөл даа. Һунгалтын болохоһоо хэдэхэн час урда тээ гурбадахи үхибүүгээ — басага гаргаһан юрын сэмбэшэн, коммунис ажалай ударник Евдокия Моисеевна Козловагай хүсэхэ, сэдьхэхэ юумэн амгалан тайбан байдал бшуу.

Залуу эхэнэрэй орожо ерэхэдэ, комиссиин гэшүүд альга ташан, ехэ баяртайгаар угтаба. Бюллетеньнүүдые абаад саашаа ороходонь: «энэмнай хүүгэдэй садай хүдэлмэрилэгшэ, сэмбэшэдэй үхибүүдые хүмүүжүүлэгшэ гээшэ, бидэтнай эдээнээ хүндэлэгшэбди» гэжэ бидэндэ ойлгуулба. Хоёр гурба наһатай үхибүү хүтэлһэн бүд нэхэдэг цехын начальник Виталий Иванович Шиганов болон бэшэшье хүнүүд бултадаал нэгэл хүсэл бодолтой һунгалтын урна руу бюллетеньнүүдые табяад лэ гаража байна.

Совет гүрэнэй дээдын засаг түрэдэ болодог һунгалта хадаа арад зоной ехэ һайндэр боложо заншанхай. Тиин мүнөөдэр нарин сэмбэшэдтэ бүришье ехэ, тусгаар һайндэр болоо. Эдэнэрнай хани нүхэр, коммунис ажалай ударник Маланья Ефимовна Афанасьевагайнгаа түлөө дуугаа үгэжэ байна ха юм. Энээнһээ хүндэтэй, энээнһээ ехэ баяр баясхалан гэжэ юун байлтайб? Энэмнай коммунис ажалай коллективэй алдар соло гээд хүн бүхэн ойлгоно ёһотой.

Энэ тусгаар баясхаланта үдэр сэмбэшэд һунгуулиин участок руу ерэжэл, ерэжэл байна. Үглөөгүүр 6 сагта ямар юумэн болоо гэхэ бибди. Хамтын байрын хүбүүд гармошкоёо баринхай хүгжэм дуу татажа, эндэ сугларагшадые сэнгүүлэн ажал хүдэлмэри, эб найрамдал тушаа соло дуудажа байба. Үглөөгүүр эртэлэгшэдэй дунда толгойгоо сайһан үбгэд, хүгшэдшье, түрүүшынхее һунгахаяа ерэһэн эдир залуу хүбүүд, басагадшье байлсаба. Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн бригадануудшье бултаараа орожо ерэнхэй хүхилдэн, энеэлдэн байнад. Николай Трифоновой хүтэлбэрилдэг бүд нэхэдэг цехын коммунис ажалай бригадынхид бултаараа бии. «Дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хэтэ мүнхэдөө мандаг лэ! Коммунизмын нангин жасада өөһэдынгөө хуби нэмэри улам арьбадхахын тулада бидэнэр бүхы шадалаараа оролдохобди» гэжэ эдэнэр мэдүүлбэ.

Жаргалта һайхан байдалай, сэлмэг сэнхир тэнгэриин хододоо байхын түлөө дуугаа үгэхэеэ ерэхэдээ, нарин сэмбэшэд энэ үдэртэ ажалай бэлэгтэй ерээ.

Үглөөнэй 9 сагта энэ участогой һунгагшадай хахадһаа олонхинь дуугаа үгөөд байба. Хүнүүд ерэжэл, ерэжэл байна.

Д. Жугдурова.

Зүрхэнэйнгөө захирал

Минии залуу наһанай эгээл гайхамшагта үдэрэй нэгэн — Кремлиин буурал байшангуудай хажуудахи Съезднүүдэй ордон соо КПСС-эй түүхэтэ XXII съезд нээгдээд, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулха Программа баталан абаһан үдэр болоно.

Саг ямар түргэнөөр ябана гээшэб. Мэдэншьегүй байтарнай партиимнай Центральна Комитедэй мартын Пленум болоод үнгэрбэ. Хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиингаа Центральна Комитедэй хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые республикымнай ажалшад үнэн зүрхэнһөө һайшаана. Город болон хүдөөгэй залуушуулые колхоз, совхозуудта гаража, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ хабаадалсахыень Пленум дээрэ Никита Сергеевич Хрущев уряалаа. Тэрэ уряалыень манай городой хүбүүд, басагад ехэ халуунаар угтан абабад. Хүдөө нютагуудта гаража хүдэлхэ дуратайшуулай мэдүүлгэ үдэр бүри олошоржо байнхай. Хүдөө ажахын эгээл харюусалгатай һалбарида намайе эльгээгыт гэһэн минииишье мэдүүлгэ ВЛКСМ-эй горкомдо байха.

Комсомолой № 1 путевко ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской комитедэй секретарь Сергей Булдаевай гартам бэрюулаад:

— Зай, Илларион, ямар аймагта гараха дуратайбши,— гэхэдэнь баярлаһандаа нюдэнһөөмни нёлбоһон тогтонгүй дуһаа һэн.

— Ямаршье аймагта хамаагүй,—гэжэ ондоо юушье бодонгүй хэлэжэрхёоб.

— Тиигээ һаа, Ярууны аймагай «Комсомольский» совхоздо гарыш даа,—гэжэ омогтойгоор хэлээ.

Мүнөө комсомолой путевко хармаандаа хээд байхадаа, эндэ, городто, тэсэжэ байха аргамни үгы, зүрхэмни «ябыш, ябыш, ябыш» гэжэ шэбэнэжэл байһан шэнги болоно.

Энэ жэлдэ гүрэнэйнгөө засаг түрын дээдэ органдо — СССР-эй Верхов... анха түрүүн һунг... байхадаа, баяр ... ехэ баяр түрэнэ. ... да бүхы һунгагш... һунгахадаа газар ... рэ бүхы арадууд... байдал, Ажал, Эрх... ли тэгшэ эрхэ, Аха... боон болон Зол ж... лөө дуугаа үгэхэб...

«Бурят үнэн» г... гээһэн багахан бэ... гэхынгээ урда т... комсомолой хүдэ... байһан хүдөө аж... жэлтэд Ким Маха... димир Саганов х... нютагуудта гара... гэһэн һайн һайха... дэмжэнэб гэжэ... Тэдэнэр «нүхэдү... тай зэргэлээд ябы... луушуулда ханда... Теэд зэргэлжэ ба... тиингаа урда ман... хододоо үнэн зүр... жэдэг ха юм. Ти... шье байгаа, мүнө... байха.

И. Марактае...

Илларион ...
Улан-Удэ.

Зол... жаргала... түлөө

Эгсэ үглөөнэй ... риин аймагай то... даар байгуулагда... ликн бүхы участ... нүүдээ сэлин нээ... һунгагшадаа СС... ховно Соведые ... уриба.

Хасуурта тосхо... гаран модоной ор... лажа, сүлөө забд... ажахын тоосоото... бригадир, комму... ударник Аким ... Абрамов эгээл т... мунистнууд бол... бэшэ хүнүүдэй б... түлөө дуугаа үгэ... рамов хадаа Хү... зой эгээл эрхим ... рүү зэргын ажа... Мүнөө үедэ 100 ... риһөө 89 хурьга... рэнэй һүүлээр ар... һаалишанаар, аж... даг түрүү һаал... Паршакова дууг... нүхэрнай 2 һар... үнеэн бүриһөө ... һаанхай юм.

Ажал хэрэгээр... нютаг зондоо х... нүүднай түрүүл... һайн һайхан зан... Аймагай түб — ... дохи һунгуулиин ... түрүүлэн буурал ... гойтой, сарюун һ... тай хүнгэн үбгэ... бюллетеньнүүды... юрөөл магтаал ... гаад табиба. Энэ... эй һургуулинуу... багша, гурбан ... сионер Иннокен... свич Дадуев гэ...

Аймагай ажал... ехэ эдэбхитэйг... да хабаадаба. Ү... та һунгуулиин ... гай һунгагшад ... гажархиһан бай... аймаг доторхи ... дүрбэнэй гурба... дынгөө хуулита ... һэн байгаа.

Энэмнай парт... бата нэгэдэлэй ... бадаран манда... харуулһан толо... болоно.

ГАЙХАМШАГТА ДҮРБЭН ЖЭЛ

Ужам үргэн талаар аяншалжа үзөө һэн гүт? Талын түмэн сэсэгүүдэй анхилма хангалые һайхашаан, уянгата дуу аман сооходоо гүнгэнэн, яаралгүйхэн хатаргажа ябахада, газарай хороһон болиһонииньшье мэдэгдэхэгүй. Тойроод хайшаашье хара — үргэн тала, үндэр тэнгэри. Гараһан газарһаа холодожо, зориһон газартаа дүтэлһэн болиһоноошье обёорхогүйш. Замдашин үндэр, набтар гүбөөнүүд дайралдаад, һүүлшынхи дээрэнь гүйлгэн гаража, түрэл дайдаяа хаймадан харахадаа, ниилээд утахан зам гаталагдаа, зориһон газарни дүтэлөө гэжэ бахархахаш.

Манай эршэтэ ажабайдалай урасхаалдашье иимэрхүү ушар тушаалдадаг бэшэ аал? Баатарлиг ажалайнгаа охин дундуур, урагшаа эрмэлзэһэн хүсэлэйнгөө эршэ соо бэелүүлһэн түсэбүүдээ, болоһон хубилалтануудые балайшье обёордоггүйбди. Харин гэнтэ, ямар нэгэн онсо ушарай тохёолдоходо, үнгэрһэн он жэлнүүдээ һубарюулан, гаталһан замаа, туйлаһан амжалтануудаа омогорхон ажаглахаш. Одоол тиихэдээ ажабайдалдаш болоһон гайхамшагта хубилалтанууд элихэнээр харагдаха. Энэ мартымнай арбан найман тиимэ үдэрнүүдэй нэгэн болонол!

Мартын арбан найманай үдэр. Энэмнай — юрын лэ амаралтын үдэр бэшэ, харин бүхы совет арадай һайндэр. Эрхим түрүү хүбүүд, басагадаа дээдэ засаг түрынгөө зургаанда һунгаабди. Совет ороной парламентын ээлжээтэ һунгалтын болоһонһоо хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ. Дүрбэн гайхамшагта, илалта түгэс жэл. Иимэ богонихон болзор соо арад зомнай ямар ехэ амжалта туйлаа гээшэб, хүн бүхэнэй хуби заяанда ямар жаргалта хубилалтанууд болооб?!

Гудамжаар ябаһан юрын хүниие тогтоогоод, энээхэн дүрбэн жэл соо ажабайдалдатнай юун болооб гэжэ асуубал, омог харюу үгэхэл байха. «Ажалдаа амжалтануудые туйлааб, байдални улам һайжараа, шэнэ гэр байрада ороо б» гэхэ мэтэ харюу дуулахат. Городой хүн байгаа һаа, энэ болзор соо Улан-Удэдэмнай телецентр баригдаад, хэдэн олон зон үдэшэндээ телевизор хаража һонирхоно, трамвайгаар ябадаг болоообди гэжэ нэмэхэ. Хүдөөгэй хүн һаа, электрын гал хүдөө тосхонуудые гэрэлтүүлхэһээ гадна, ажалдамнайш туһална, һаянай үнеэ һаадаг «елочко» хэрэглэнэбди гээд хөөрэхэ байха. Шэнэ үеын шэнжэ ажабайдалдамнай олон даа, олон...

Энэл үе соо Эхэ оромнай ямар ехэ зам гаталан гарааб, ямар ехэ илалтануудые туйлааб! Үүрэй Солбон тээшэ дүүлиһэн, һарада хүрэтэр ниидэһэн шэдитэ ракетэнүүд, Волгын, Эрхүүгэй ГЭС-үүдэй элшэ туяан, түбиеэ гороолон тойроһон Гагарин, Титов космонавтнууд! Бүхы хүн түрэлтэниие гайхуулһан хамаг амжалтануудаймнай дундаһаа хэтэ мүнхэдөө мартагдашагүй нэгэ алдар суу онсорон илгарна. Энэ хадаа агуу ехэ партиимнай XXII съезд, Коммунизмын ордоной үүдэ нээһэн, түүхэтэ Программа баталан абаһан хуралдаан...

Коммунизм... Ерэн нэгэн жэлэй саада тээ болоһон нэгэ ушар бодолдоо һэргээн һанаад үзэе. 1871 оной мартын арбан найманай үдэр. Тиихэдэ Парижай хүдэлмэришэн анги гудамжануудта жагсан гаража, эрхэ сүлөөгэй, жаргалта байдалай түлөө тэмсэн, пролетаринар гээшэ ямар ехэ хүсэн бэ гэжэ бүхы дэлхэйдэ гэршэлэн харуулаа бэлэй.

Парижай Коммуны туг дээрэ коммунизмын удха түгэлдэр үгэнүүд бэшээтэй: Ажал хэдэггүй хүнүүд ама хооһон ябаха, хүн бүхэн жаргалтай, бүрин эрхэтэй байха, зониие мүлжэдэг, дарладаг баяшуулые үгы хэхэ гэһэн үгэнүүд хүдэлмэришэн ангиие урагшань уряалһан байгаа.

Тэрэ ерэн нэгэн жэлэй саана коммунизм гээшэ һайханшье һаа, ерээдүй холын байдал байгаа бшуу. Харин мүнөө манай совет арад хүн түрэлтэндэ жэшээ харуулан, коммунизмые бодото дээрэнь байгуулхын түлөө тэмсэлдээ үдэр бүри шэнэ илалта, амжалта туйлажа байнал!

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр дүрбэн жэл үнгэрөө. Долоон жэлэй дорюун алхам доро урагшаа дабшажа ябагша олон үндэһэ яһата совет арадуудай жагсаал соо манайшье бурят арад түрүү һууридa ябалсана. Коммунизм байгуулгын агуу ехэ хэрэгтэ манай республикын хубитань бии гэжэ һанахада, хүн бүхэнэй зүрхэн баяраар булгилна. Энэ дүрбэн жэл соо түрэл нютагтамнай болоһон онсо ушарнуудые һанаад үзэе. Республикын энгэр дээрэ Ленинэй орден ялараа. Эхэ оромнай социализм, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ Бурят ороной оруулһан хубитые тэмдэглэн, иимэ дээгүүр сэгнэлтэ үгөөл. Энэ сэгнэлтэдэ манай бүхы арад: колхозниггууд, хүдэлмэришэд, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд бултадаа өөрын шэн габьяагаар хүртэлсөө. Хаанта засагай үедэ эгээл харанхы, дарлууланги байһан арад Совет үе сагта ямар ехэ амжалтануудые туйлааб гэжэ 1959 ондо Москвада болоһон Бурядай искусство ба литературын декада гэршэлээ һэн. Хүдөө ажахын асуудалаар зарлагдаһан суглаануд дээгүүр Бурядай түрүү хүнүүдэй нэрэ нэгэтэ бэшэ дурдагдадаг. Нээрээшье, хүдөө ажахыдамнай ехэхэн хубилалтанууд болоһон лэ байха. Ажалай тоосоондо ороһон хонин ажалай отаранууд илангаяа ехэ амжалтануудые туйлаа. Эдэнэй нэгэн —Хэжэнгын хонишон Цэнгэ Буянтуевые партиимнай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Никита Сергеевич Хрущевой магтан тэмдэглэһые һанана бэзэт.

Арадай депутат гэжэ хэлэдэг заншалтайбди. Нээрээшье мүнөөдэр һунгаха зонууднай ёһотойл арадай түлөөлэгшэд байна! Ирагуу дууша Лхасаран Линховоин, сэмбэшэн Маланья Афанасьева, хонишон Цэнгэ Буянтуев, кукурузашан Радна Гонсорунов, хүдэлмэришэн Иннокентий Щапов болон бусад—Бурядай солото хүбүүд, басагад!

Ерэн нэгэн жэлэй саана, мартын арбан найманай үдэр болоһон ушарые минии юрэл дурдаагүйбди. Парижын коммунарнуудай хэрэг Совет орондо бэелээд, манай нютаг бүхэндэ коммунизмын бодото шэнжэнүүд хабарай сэсэг шэнгеэр хаа хаанагүй һалбаран мүндэлжэ байнал. Коммунис ажалай хэдэн зуугаад, мянгаад бригада республика соомнай ажаллана гээшэб!

Энээхэн болзор соо соёл культурын айхабтар ехээр хүгжэһэниие тэмдэглэнгүй гарахын аргагүй. Улад зоной үүсхэл али тухай һалбаран ургааб! Арадай университедүүд гансашье городто бэшэ, республикын олонхи аймагуудта нээгдэнхэй. Мүнөө манайда арадай табан театр, 836 библиотекэ, 680 клуб болон культурын олон ордонууд олонитын эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар ажалаа ябуулжа байдаг. Эрдэм наукынье талаар хаража үзэбэл, ехэ юумэн туйлагдаба. СССР-эй наукануудай Академиин Зүүн Сибирьтэхи отделениин харьяата Бурядай эрдэм-шэнжэлэлгын институт тогтоогдоо. Улан-Удэдэмнай Сибириин библиотечнэ институт нээгдээ. Эдэ бүгэдэмнай коммунизмын сэсэрлигэй үдэр бүри үргэдэн һалбаржа байһые гэршэлһэн бодото жэшээнүүд бэшэ аал?

Имэл даа, манай дорюун алхаса. Дүрбэн жэлэй саана коммунис ажалай түрүүшын хэдэн бригаданууд республика доторнай эмхидхэгдэжэ эхилһэн аад, харин мүнөө тэдэнэй тоо хэдэн зууда хүрөө, коммунис ажалай бүхэли предприятинууд бии болоо ха юм. Үшөө дүрбэн жэлэй үнгэрхэдэнь, манай эндэ коммунис нэрэ зэргэтэй городууд бии болохо, республикамнайшье Ленинэй орденто гүүлдэг алдар соло дээрээ коммунис гэһэн омог нэрэ нэмээжэ магадгүй. Иимэ нэрэдэ хүртэхэл байха. Юундэб гэхэдэ, һунгуулиһаа һунгуулида дорюунаар дабшажа ябагша арадаймнай алхаса эрмэлзэлгэнь энээниие гэршэлнэ ха юм.

Чингис ГОМБОИН.

...хэшээл дабагдаха

...эл партиимнай ЦК-гэй ...ю, тэндэ хүдөө ажахые ...үри хүсэтэйгөөр хүг... ...ы бүхы талаһаань гүн... ...гдажа, тэрэниие бэе... ...хой зорилгонууд табиг...

...ондо коммунизм бай... ...да таһалгаряагүй ур... ...эрхим һайн промыш... ...айхаһаа гадна, эрид ...э ехэтэй хүдөө ажахы... ...эргтэй» гэжэ эрэгтэй, ...нигууд, совхозуудай ... хүдөө ажахын мэр... ...мунистнууд болон ком... ...оветскэ Союзай бүхы ...ПСС-эй ЦК-гэй ханда... ...соо хэлэгдэнэ. Тиимэ... ...хэнэй урда айхабтар ...удай табигдаад байһа...

...ай ажалшад, малшад, ...уд, хүдөө ажахын мэр... ...үдэрнүүдтэ өөһэд өөһэ... ...а байһан ажал дээрэ ...залзэлгэ, хэшээл орол... ...ан, эршэмтэй шангаар ...нхай. Тэдэнэр партиин ...ын Пленумэй материал... ...саажа, урмашан зориг... ...дэ мяха худалдаха нэ... ...алайнгаа түсэбые бол... ...ю урид дүүргэбэ. Үнгэ... ...сагай уларил тон таа... ...ажа, совхоздо үбһэ тэ... ...р бэлдэгдээшье һаань, ...өө зүбөөр элсүүлэн, ...өр хүдэлһэнэй ашаар ...нэгэдэхи кварталда 650 ...а худалдаха аад, мүнөө ...эрхим шанартай мяха ...гөөбди.

...а болон хүдөө ажахын ...рнуудые түргэн болзор... ...абадаг болохо зорил... ...д байхада эдэмнай ...эшэ. Амжалтаяа улам ...лэй хоёрдохи квартал... ...ехээр худалдахын тула ...дые хабартаа, зундаа

—●—

...ЖАЛАЙ ...БЭЛЭГ

...ЦК-гэй мартын Пле... ...хабэреэр зоригжоһон ...аймагай колхозууд... ...мурысөөнэй эршэ хү... ...үдэртэ улам шангга... ...колхозуудай гү... ...худалдаха кварта... ...эб болзорһоонь урид ...эн баяртай мэдээсэл... ...үри абтана.

...дэхи Ленинэй нэ... ...ель (правлениин тү... ...А. Кожевников, пар... ...изациин секретарь ...ев) нэгэдэхи квар... ...дэ хамта 430 цент... ...алдаха аад, 758 ху... ...рнээ нёдондонойхи... ...шахуу дээшэлүүл...

...ажахынуудай нэгэн ...оз (правлениин тү... ...Ф. Чистяков, парт... ...арь К. Н. Степанов) ...а худалдаха кварта... ...111 процент дүүр... ...али үнгэрэгшэ жэ... ...5 дахин ехэ мяха ...на. Гадна колхозой ...ёдондонойхиһоо һү... ...ой һайнаар хүдэл... ...тээ һү шэмые ни... ...үлээ. Энээнэй ашаар ...та 940 гаран цент... ...даад, түсэбөө 85 ...гэбэ. Мүн эндэхид ...артал соо 24 мянган ...ахa байбал, мүнөө ...үндэгэ Эхэ орондоо

...бүхыдөө аймагта энэ ...гара мянган үндэ... ...гдаа гэхэ гү, али ...эб 95 процент бо... ...Аймагай ажалшад, ...бүхы амжалтаяа ...рховно Соведэй һун... ...э ажалай бэлэг бол...

А. Петрова,
...дэгэй бэшэгшэ.

ряан ажалай бригада-нуудые эмхидхэжэ ажахын тоосоондо оруулаад, бэлшээжэ таргалуулаад, июнь соо тушаахабди. Мүн жэжэ тугал, бурунуудые 2—3 һара соо түргэнөөр шахажа худалдаха зорилго табигдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермэ бүхэндэ хонидой түл абалгын халуун хаһа үнгэржэ байнхай. Хэнэйшье мэдэһээр, байһша ондо оройдоол гурбахан һарын туршада бүхы эхэ хонидоо түрүүлжэ, хурьгадыень гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ тэһэн тон харюусалгатай зорилго шиидхэжэ байна гээшэбди. Мартын 15-най мэдээгээр бүхы 20.895 эхэ хонидһоо 14 мянга 700 хурьган абтаад, ехэ үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Мартын эсэс болотор үшөө 6 мянган хурьган сохом абтаха байха.

Адууһа малаа үбһэ тэжээлээр, илангаяа шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангадаг болохын тула газар тарялангайнгаа хубаарилгые шэнэ, зүб гуримаар табижа эхилээбди. Тиигээд фермэ бүхэндэ тусхай тракторно-тариалан ажалай бригаданuудые эмхидхэжэ ажахын тоосоондо оруулаад, тус бүридөө 2000—4000 гектар хүрэтэр тарянай газар, бүхы хэрэгтэй машина техникэ, зэмсэг даалгажа үгэхэмнай. Гадна арга боломжыень һайса хаража үзөөд, фермэнүүдтэ таараха соонь тусгаар һү абаад байха, мүн мяха, һү абаха, адууһа мал шахаха гэхэ мэтэ тусхай бригаданuудые бии болгожо, тэдэнээ ажахын тоосоондо оруулхабди. Һаяшаг гахайн фермэнүүд томодхогдожо, ажахын тоосоондо оруулагдаа.

Энэ жэлэйнгээ хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргаха байһамнай элитэ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хэхэ, бүтээхэ ажал айхабтар ехэ. Мүн ажахыдамнай арга боломжо, хүсэд хэрэглэгдээгүй нөөсэ элбэг. Тэрэниие шадамараар, бодомжотойгоор элсүүлэн ашаглажа, эбтэй эетэйгээр, эршэмтэй шангаар хүдэлөөл һаа, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэбди.

Ц-Д. Базаржапов,
Хориин Чесанын совхозой директор.

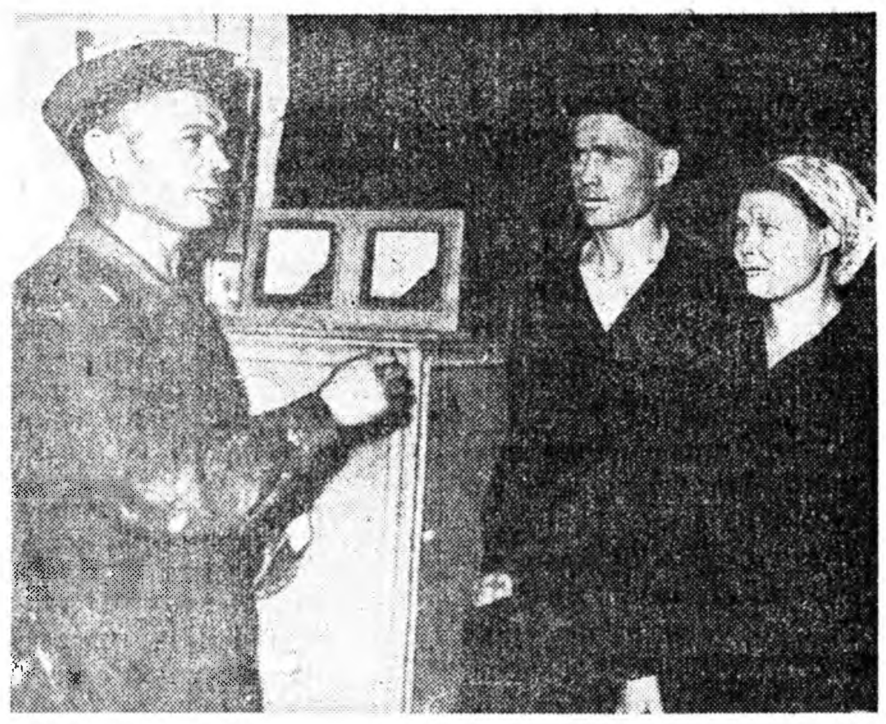

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой шэл шанагшадай бригадын бригадир М. И. Кайков хүдэлмэришэд А. Дашкин. З. Третьякова гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.
Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

В. Р. Дабаевае Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

1962 оной мартын 7-ной һүни болоһон шуурган соо һүрэг хонидые абархадаа эрэлхэг зориг харуулһанайнь түлөө нүхэр **Дабаева** Валентина Ринчиновнае — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой хонишониие Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улан-Удэ хото, Соведүүдэй байшан
1962 оной мартын 16.

НУГАРШАГҮЙ ЗОРИГ

«Хабарай тэнгэри хагтай богтой» гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэг. Сэлэнгэдэ, мүн бусадшье газар нютагуудаар үглөөнһөө наран игаажа, саһан хайлажа, жэгтэй һайн үдэр байтараа, үдэшэлэн тээшээ бүрхэжэ, саһаншье ороха, һалхи шуурганшье болоод абадаг ааб даа. Һаяхан нэгэ иимэ ушар болоо. Сэлэнгын совхозой нэгэдэхи фермын Шабарта нютагта түлгэнүүдэй отарада Даши-Нима Дариев Валентина һамгантаяа ажалладаг юм. Тэрэ үдэр Валентинын хонидоо адуулжа ябатарнь шанга һалхи шуурган болобо ха. 800 гаран хонидоо түргэн байра тээшээ туухa гэхэдэнь, тэдэнэрынь һалхи өөдэ яашье ябахаар бэшэ, гэдэргээл эрьелдээд ябашадаг байба. Яахашье аргаяа барагдахадаа, дүтэ байһан Лубсановай отара тээшэ туужа оробо. Тиихэдэншье урагшаа ябаха аргагүй. Энэ үедэ харгыгаар ябаһан машинын дайралдахада гэр тээшээ захяа үгэхөөр зогсоохо гэхэдэнь, тэрэнь байнгүй ябашаба.

Һалхи шуурган бүришье хүсэтэйгөөр эшхэржэ, хонид байра дээрээ тогтохо торохоор бэшэ, һалхинда туугдан, буруу тээшээл тэгүүлнэ. Хонишон Валя хамаг хүсэ шадалаа, баатар зоригоо гаргажа хонидоо эрьюулжэ ябаһаар нэгэ жалгада бүхы хонидоо тогтоожо нэмэрлүүлбэ. Уданшьегүй хонидынь саһанда хушагдажа захалба. Валииншье хүсэ шадалынь барагдажа, хэды эсэбэ даарабашье һаа, хонидһоо холодонгүй, бүхэли һүниндөө хаража хонохоор шиидэбэ...

Валиин нүхэр Даши-Нима хүршэ һууһан отарын ахалагша хонишон Нимбу Жалсараевич Чагдуровтай хонидоо бэдэрхээр гаража, холо ойгуурхяа дууһан ябажа, һүниин 2 сагта дааража, бээрэшэһэн нүхэрөө хонидтойнь оложо, одоошье һанаагаа амарба.

— Ши, нүхэр Даши-Нима, мэнэ гэһээр һамгаяа абаад гэртээ хари. Би үдэр болотор хонидоо адуулхаб,— гэжэ Нимбу Чагдуровай мэдүүлхэдэ:

— Сугтаа адуулхабди, би хонидгүйгөөр гэртээ бусахагүйб,— гэжэ Валя харюусаа.

Үглөөнэй наранаар эдэ гурбан габьяата хонишод хонидоо хүр саһанһаа гаргажа, гэртээ харяа һэн.

Хонишон Валя оройдоо 20 наһатай, эхэ болохоёо түхеэржэ ябаһан залуу хүн юм. Хэды иимэ хүшэр хүндэ бэрхэшээлтэй тохёолдобошье, Валя гүрэнэй зөөриие хаянгүй, харин абархын хойноһоо бүхы бэеэ үгэхөөр бэлэн байһанаа харуулаа.

Сэлэнгын совхозой дирекци, партийна комитет тушаалта ажал дээрээ шэн габьяа харуулһан хонишод Валентина Дабаева, Даши-Нима Дариев, Нимбу Чагдуров гэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэһэн.

Ц. Дараев,
Сэлэнгын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Ажахы, соёл культураяа улам хүгжөөхэбди

«Коммунис байгуулалтын мүнөө үсын шата, хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхэ талаар партиин зорилгонууд» тухай Н. С. Хрущевой элидхэл зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, мүн тэрэнэй баталан абаһан Хандалгые бүхы совет арад баяр баясхалантайгаар угтажа, Эхэ оронойнгоо дээдэ түрэ засагые һунгажа байна.

СССР-эй Верховно Соведые һунгаһан энээнэй урда тээхи һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн дүрбэн жэл хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын, долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө совет арадай шангаханаар тэмсэжэ байһан түүхээр баян жэлнүүд байгаа.

Аймагаймнай промышленность, социалис хүдөө ажахы, соёл культурын болон ажалшан арадай ажабайдалай талаар урдань үзэгдөөгүй ехэ хубилалта боложо байна. Гансахан һүүлэй 4 жэл абаадшье үзэел даа. Промышленностиин үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадай хүсөөр хүдэлгэдэг болгохо, саашадань улам үргэдхэхэ талаар горьтойхон хүдэлмэри хэгдээ.

Баянголой ЦЭС-тэ «АТ-6» гэжэ турбина, «ТП-35» гэжэ котел тодхогдожо, ашаглалгада оруулагдаа, станцидахи бүхы хүдэлмэри имагтал автомадай хүсөөр хэгдэдэг болоо. «Северное поле» гэжэ шулуу нүүрһэнэй шэнэ уурхай баригдаа, молибден шанаржуулдаг фабрика сүм һэльбэгдэжэ, шэнэ түхеэрэлгээр зэбсэгжүүлэгдээ. Бусадшье олон юумэ бүтээгдэһэн байна.

Зэдын комбинадай коллектив долоон жэлдэ хараалһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Нэгэ хүн дээрэ тооложо гаргабал, Холтосон, Первомайска уурхайнууд 1965 ондо туйлагдаха ажалай бүтээсые 1961 оной декабрь соо дүүргээ һэн. Эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ-ябуулгануудые нэгэнтэ бэшэ хараалжа бэелүүлһэнэй ашаар нэгэ хүнэй ажалай бүтээсэ Холтосондо 30,7, Первомайскда—98,2, шанаржуулгын фабрикада—36,8 процентээр дээшэлһэн байха юм.

Промышленностиин саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод нилээд ехэ хубитаяа оруулалсаа. Хэрбээ 1958 ондо 11 хүнэй нэгэниинь уралан нарижуулагша байгаа һаа, харин 1961 ондо зургаанай нэгэниинь иимэ хүдэлмэри эрхилдэг байба. 1958 ондо уралан нарижуулгын ашаар 235 мянган түхэриг алмагдаһан һаа, 1961 ондо 373 мянган түхэригтэ (шэнэ мүнгөөр) хүрэһэн байна. Токарь Королев, слесарь Марев, мастер Ловцов болон бусад олон уралан нарижуулагшадай амжалта суута гаранхай.

Промышленна предприятинуудта коммунис ажалай коллектив, ударник болохо гэһэн хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлөөндэ 3800 гаран хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад оролсонхой, тиихэдэнь 450 гаран түрүүшүүл энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Зэдын комбинадай химическэ лабораторидо, шанаржуулгын фабрикын нүхэр Волокитинай хүтэлбэрилдэг халаанда коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Шэн габьяата ажалай түлөө 23 хүн орденоор, 170 хүн медаляар шагнагданхай. Гансахан 1961 ондо засаг түрын дээдэ хайрада 16 хүн хүртэһэн байна. Тиихэдэнь Первомайска уурхайн экскаваторщик А. Ф. Вагановта Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон, заһабарилгын бригадын бригадир Буда Аюров Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм.

Үнгэрһэн 4 жэл соо аймагай хүдөө ажахыда нилээд горьтой хубилалта болоо. Һүүлшын дүрбэн жэл соо үхэр 2650 толгойгоор гү, али 11 процентээр, тэрэ тоодо үнеэд 1750 толгойгоор гү, али 21,9 процентээр, хонид—4,3 процентээр, гахай—51 процентээр, адуун—17 процентээр олошорһон байха. Энэ хугасаа соо гүрэндэ мяха худалдалга 62, һү — 78, нооһо — 62 процентээр дээшэлээ. Колхозуудай мүнгэн олзо доход хэрбээ 1958 оной эхиндэ 1025,0 мянган түхэриг байгаа һаа, харин 1961 ондо 2084,0 мянган түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 2,1 дахин ехэ болобо. Колхознигуудай олзо 2,1 дахин ехэ болоо, капитальна һомололгодо 3 дахин, хубаагдадаггүй жасада 2 дахин ехэ мүнгэн ороһон байха юм.

Аймагаймнай түрүү ажахы болохо «Байгал» колхоз 4 жэл соо үхэрэйнгөө тоо 23, тэрэ тоодо үнеэдээ 36,5 процентээр олошоруулаа, гүрэндэ мяха 2,3 дахин, һү — 63, нооһо — 27 процент ехээр худалдаа. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель үхэрэйнгөө тоо толгой 36 (тэрэ тоодо үнеэдээ 54), хонидоо 54 процент, гахайгаа 3 дахин олошоруулаа, гүрэндэ мяха 85 процентээр, һү — 2,3, нооһо 2,3 дахин ехээр худалдаһан байха юм. «40 лет Октября», «Победа, «Коммунизм» колхозуудшье ниитынгээ ажахы хүгжөөхэ талаар һайн үрэ дүн туйлаа.

Колхозуудай ниитын ажахын улам саашаа хүгжэжэ, олзо доходойнь арьбажажа байһан, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг, гүрэндэ тушаадаг болоһон ушар хадаа үйлэдбэридэ, культурна ажаһуудалда, байра байдалдаа хабаатай барилгануудые олоор, ехээр хэхэ арга боломжо олгоо. Энэ хугасаа соо 6000 үнеэдэй, 2500 тугалай, 10 мянган хониной багтаха байранууд, гараж, мастерскойнууд, мүн бусад томо томо байра байдал баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан гээшэ.

Колхозуудай һайн дураараа һургуули, клуб, эмнэлгын пункт, нарайлалгын гэр олоор бодхоохо һайн һайхан үүсхэл дэлгэрээ. Иигэжэ гансахан 1961 ондо партиин XXII с'ездын нэрэмжэтэ, «Победа», «40 лет Октября» колхозууд хамтадаа 480 үхибүүдэй һураха эхин һургуулиин байшангуудые барижа, ашаглалгада оруулаа. Тиихэдэнь Санагада —480, Хамнейдэ—280, Харацайда—160, Бортодо 160 һууритай һургуулиин байшангууд колхозой хүсөөр, зөөреэр баригдажа байнхай.

«Родина», «40 лет Октября» колхозууд 250—250 һууритай типовой шэнэ клубуудые барижа ажалшадаа баярлуулаа. «Победа», «Красный Октябрь», «Дружба» колхозууд шэнэ клубуудые барижа байна. Колхозуудай байрын гэрнүүдые мүн лэ олоор баридаг болоо. Һүүлэй 2—3 жэл соо малшадай хүдэлдэг газарнуудаар байрын 150 гэр бодхоогдоо, мүн бригада, колхозой түбүүдтэ ажаһуудаг 500 гаран айл шэнэ гэртэй боложо, түбхинэн найр наада хэбэ.

Аймагаймнай колхозуудай ажалябуулгын гол дүнгынь юуб гэбэл, эдэ жэлнүүдтэ хүдөөгэй ажалшадай ажалай болон политическэ дэбжэлтэ эрид дээшэлээ. Энээнэйл ашаар колхозуудай үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продукт абалгые эрид дээшэлүүлхэ талаар амжалта туйлана гээшэ. Ажал хүдэлмэридөө шэнэ, түрүү дүй дүршэл, онол арга хэрэглэжэ, ажалай эрхим амжалта туйлажа байдаг замаймнай залуушадай тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно.

Һүүлшын дүрбэн жэл соо хүн зоной ажаһуудал материальнашье, культурнашье талаараа мүн лэ һайжараа. Закаменскын, Холтосоной, Баянголой ажалшадта 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдажа үгтөө. Гүрэнэй пенси болон туһаламжада 1958 ондо 618 мянган түхэриг үгтэһэн байгаа һаа, харин 1961 ондо 839 мянган түхэригтэ хүрэһэн байна. Аймагай бюджедэй аяар 70 гаран процентнь имагтал арадай гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалха, соёл культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ гаргашалагдана.

Аймаг доторнай 11 жэлэй долоон, 8 жэлэй найман, 17 эхин һургуули тоологдоно. Тэндэ хамтадаа 7.900 гаран һурагшад һурадаг. Гадна үдэшын 6 һургуули хүдэлдэг, тэндэ 500 гаран залуушуул эрдэм мэдэрэлээ дээшэлүүлжэ байдаг. Үдэшын индустриальна техникум, мүн барилгын училищи хүдэлдэг. Арадые гэгээрүүлхэ нангин хэрэгтэ 400 гаран багшанар хабаадана.

Арадай энхэ элүүрые хамгаалха хэрэг мүн лэ хүгжэжэ байна. Участогай 5, фельдшерско-акушерскэ 20 пункт болон аймагай больницада хамтадаа дээдэ һургуулитай 50, дунда мэргэжэлтэй 200 гаран хүн арад зоной энхэ элүүрые сахижа байдаг. Һүүлэй 3 жэл соо медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 80 хүнөөр олошороо.

Аймагай Культурын байшан, хүдөөгэй болон колхозой 18 клуб, 16 библиотекэ, 26 культбаза болон улаан булан, хүгжэмэй һургуули, арадай театр, городой Культурын байшан, профсоюзна 5 клуб ба 5 библиотекэ, 26 киноустановко хүн зоной соёл болбосоролой улам саашадаа хүгжэн бадарха хэрэгтэ зорюулагдана.

Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо хүн зоной аша туһада аймаг доторнай томо томо шэнэ барилганууд нилээд олоор бодхоогдоо гээшэ. Клуб, культбаза, улаан булан, һургуулиин байшан, эмнэлгын пункт, нарайлалгын гэр, аптекэ гэхэ мэтэ шэнэ барилганууд тосхон, һууринуудаймнай түхэл маягые гоёохоһоо гадна, хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаба. Тиихэдэнь ойрохон зуура аймаг соомнай гастроном, худалдаа наймаанай 9 предприяти, номой 3 магазин, хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэл хангаха комбинат, 9 сельмаг шэнээр баригдаад, хүн зоной аша туһада хүдэлжэ байна.

Закаменск—Бургуй гэжэ хүсэ ехэтэ электрын элшэ дамжуулха линиин баригдажа дүүрэхэдэ ямар ехэ баяр баясхалан болоо гээшэб! Энээнэйл ашаар Бургуйн подстанциһаа «Победа», партиин XXII с'ездын, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь» колхозууд, Цакир тосхон хэтын хэтэдэ залиршагүй электрын галаар хангагдаа бшуу. Мүнөө Баянгол—Санага гэжэ хүсэ ехэтэй электролини баригдажа байна. Энээнэй 1962 ондо ашаглалгада үгтэхэдэнь «Байкал», «Коммунизм», «Родина», «Дружба» колхозуудта Ильичын лампочканууд яларшахань гээшэ.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үдэр бүриин һайн һайхан анхаралые аяар холын Закаменай аймагай ажалшад хэзээ хэзээнэйхиһээ үлэмжэ ехээр үзэжэ байһанаа үнэн зүрхэнһөө мэдүүлнэ. Теэд энээндэнь закаменайхид ажал хүдэлмэриин амжалтаар харюусажа байна.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй шударгыгаар оролсохо зуураа, аймагаймнай промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд, алба хаагшад продукци үйлэдбэрилхэ хоёр һара 17 хоногой гүрэнэй түсэбые 102,5 процент дүүргэхэ, нэгэ хүнэй хэхэ ажалай бүтээсые 2,5 процентээр дээшэлүүлхэ, гаргаһан продукциин өөрын үнэ сэнгые түсэбөөр хараалһанһаа 0,2 процентээр химдаруулха гэһэн социалис уялга абанхай, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб февралиин 20-до 155 процент дүүргэһэн байна. Энэ амжалтаяа арьбадхахамнай бата. Тиигэжэ һунгалтын үдэр—мартын 18-ниие промышленность, хүдөө ажахы дээрэ үшөөл һайн амжалта туйлажа угтабабди.

Гэбэшье ажал хүдэлмэридэмнай үшөөл дутагдалнууд бии. Илангаяа һү һаалга дээрэ эрид хубилалта январь, февраль соо туйлаагүйбди. Ниитын малай гарзалха баримта үшөөл үзэгдэһөөр. Хабарай тарилгада бэлэдхэл һулашагаар, нобшошогоор ябуулагдана, промышленна зарим предприятинуудай мүн лэ гээгдэлтэй, нэгэ жэгдэ хүдэлнэгүй.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунданууд хадаа эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэри эрид һайжаруулха, эршэдхэхэ зорилго урдамнай сэхэ табина гээшэ. Тиимэһээ долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэб хараануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө түрүүшын һаранууднһаа эхилэн шангаханаар, эрилтэ, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ зорилготойбди.

С. Попов,
Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр

100 мянган дүрбэлжэн метр

Эршэтэ ажалаараа республика соогоо суурхажа ябаһан Улан-Удын шэлэй механизированнэ заводой хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтаба. Тэдэнэр хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 100 мянга гаран дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилжэ, Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээбэ. Түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн энэ шэл тус бүридөө 32 байратай 330 шэнэ гэрнүүдэй сонхонуудта хүрэхэ байна.

И. Храпунов.

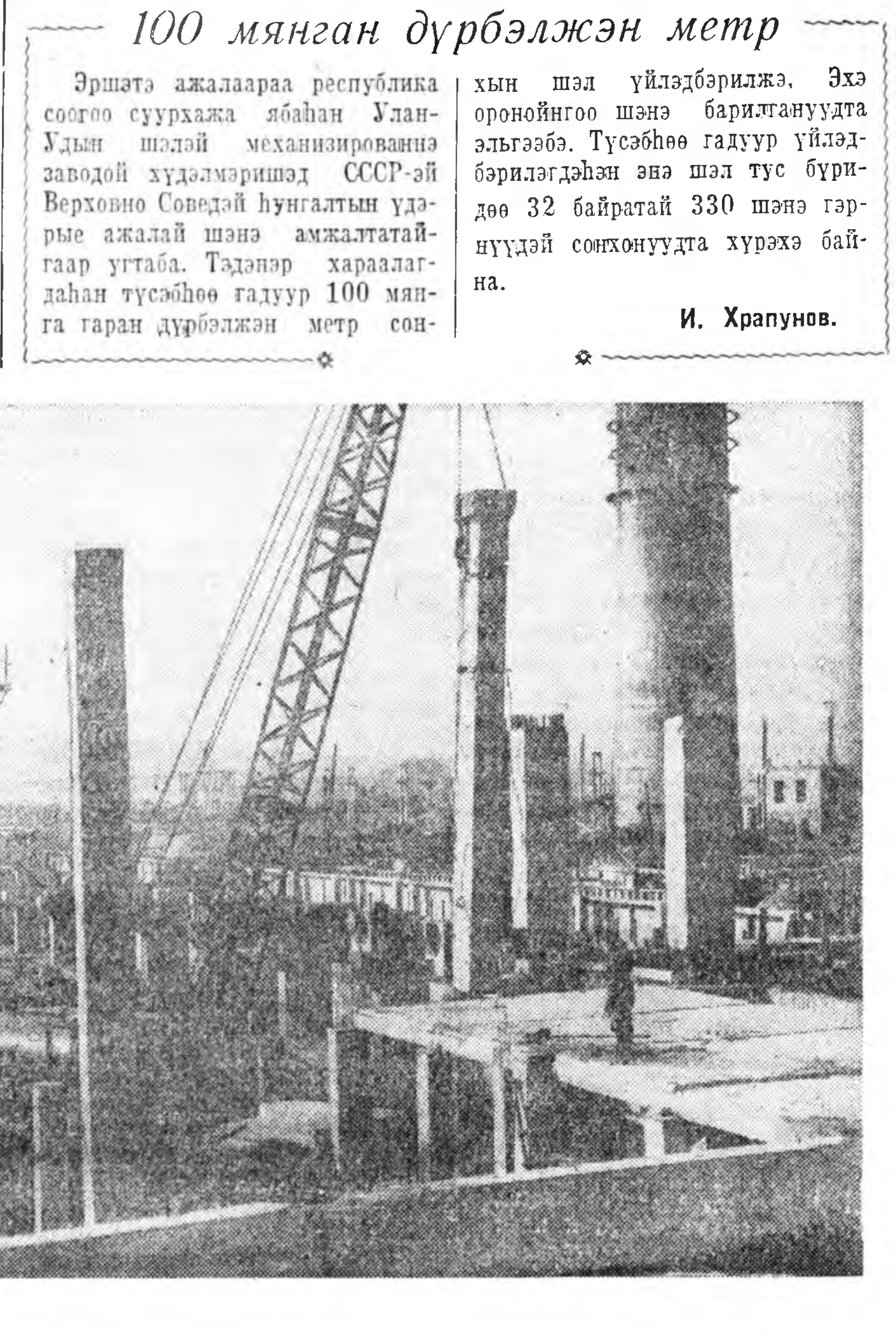

АРМЕНИИН ССР. Ереванда түлишөөр хүдэлдэг томо электростанци баригдажа байнхай. Карадагһаа (Азербайджанай ССР) абтадаг байгаалиин газар энэ станци хүдэлхэ юм. Ереванай ТЭЦ бүри мүнөө жэлдэ промышленна тоог үгэхэ байна. Зураг дээрэ: Ереванай ТЭЦ-эй барилгын участогуудай нэгэндэ.

ТАСС-эй фотохронико.

ҺАНААГАА АМАРНАГҮЙ

Совет оронойнгоо эгээн дээдэ засаг түрэ — СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ, мүн партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй урда тээ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсон, Прибайкалиин аймагай ажалшад, малшад гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргээ.

Эндэхид мартын 10-най мэдээгээр гүрэндэ хамта 994 центнер һайн шанартай мяха худалдажа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 3 дахин шахуу ехэ мяха Эхэ орондоо үгэһэн байна.

Адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлжэ, тэрэниие гүрэндэ ехээр худалдаха талаар аймагай «Прибайкалец» колхоз (правлениин түрүүлэгшэ А. И. Шатов, парткомой секретарь С. В. Васильев) һайн амжалта туйлана. Тус артелиинхид жэлэй эхинһээ хойшо гүрэндөө 400 гаран центнер мяха худалдажа, кварталайнгаа түсэб 121,6 процент дүүргэнхэй гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 5 дахин ехэ мяха худалдажа шадаа. Тэрэшэлэн һү худалдаха кварталай түсэбые баһал дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Жэшээлхэдэ, колхоз нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2 дахин шахуу ехэ һү гүрэндөө худалдаһан байха юм.

Эндэ өөһэдынгөө шэн зоригто, үнэн сэхэ ажалаар суурхаһан эрхим түрүү хүнүүд олон. Тусхайлбал, колхозой үнинэй һаалишадай нэгэн Л. А. Байева үнгэрэгшэ хоёр һарын туршада үнеэн бүриһөө 510 литр һү һаагаа. Мүн һаалишад Е. Ф. Кирикова, Е. С. Имехенова гэгшэд тэрэнһээ балайшье ехэ холо гээгдээгүй. Артелиин бэрхэ гахайшан П. Г. Бурдуковский гансаараа 211 гахай шахажа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 430 гаран граммаар нэмээжэ шадаһан байна.

«Заветы Ильича» колхозшье (правлениин түрүүлэгшэ И. П. Насников) гүрэндэ мяха худалдаха кварталай түсэбые мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэжэ, январь, февраль һарын туршада 373 центнер мяха Эхэ орондоо үгөө.

Аймагай олонхи ажахынууд энээгээрээ һанаагаа зааханшье амарнагүй, мүнөө түсэбһөө гадуур мяха худалдажа үргэлжэлһөөр, мүн гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө болзортонь дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл эхилэнхэй.

Н. Шатова,
аймагай түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ.

Тарган мяха— гүрэндөө

Манай аймагай колхоз, совхозууд байгша оной нэгэдэхи кварталда гүрэндөө 6000 центнер мяха худалдаха түсэбтэй байбал, мартын 10-най мэдээгээр хамта 6024 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаад байна.

Зарим ажахынуудые тусхайлан абаад хэлэбэл, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин, парткомой секретарь нүхэр Бадмажапов) гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб 110 процент, һү 77 процентдэ хүргэнхэй.

«Октябрьский» совхоз (директорынь нүхэр Чимитцыренов, парткомой секретарь нүхэр Лумбунов) жэлэй эхинһээ хойшо 1088 центнер мяха гүрэндөө худалдажа, кварталай түсэб 128 процент дүүргээ. Эндэхи һаалишад бүгэдөөрэн һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэмээр.

Совхоз энэ оной январь, февраль, мартын түрүүшын 10 хоног соо нёдондонойхидо орходоо үнеэдэйнтээ һү шэмэ хараа байса нэмээжэ, гүрэндэ һү худалдаха кварталайнгаа түсэб 82 процент дүүргэнхэй.

«Мир», Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд, Борьёогой совхоз гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэб баһал нилээд үлүүлэн дүүргээ.

Н. Цынков,
аймагай бэлэдхэлэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэ.

Зэдэ.

Туһаламжаяа ургэдхэнэ

Галуута Нуурай электростанциин хүдэлмэришэд ажалай шэнэ амжалтаар СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые угтаба. Эндэхи хүдэлмэришэн бүхэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тиин электрын эли̇э хүсэ үйлэдбэрилхэ 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһооһь хахад һара урид дүүргээ.

Шахтоуправлениин нүүрһэшэд КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудые шудалжа эхилхэ зуураа, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо шефскэ туһаламжаяа бүри үргэдхэхэ гэжэ шиидэбэ. Хабарай тарилгын эхилтэр 6 мянган тонно наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха, 8 жэлэй һургуулиинь байшангай, багшанарай байха 3 гэрэй барилга түргөөр дүүргэхэ гэжэ нүүрһэшэдэй абаһан уялга соо хэлэгдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ кукурузын плантаци дээрэ хоёр мянган тонно шэбхэ гаргагдаа.

Манай корр.

Сэлэнгэ.

Баатарай эхын юрөөл

Советскэ Союзай Герой Гармажап Аюрович Гармаевай эхын хөөрөөн

Би ори ганса хүбүүтэй һэм. Наһанайнгаа хүсэхэдэ хүбүүмни Советскэ Армиин зэргэдэ уялгата алба дүүргэхэеэ мордоо бэлэй. Финскэ ээрхэг түримхэйшүүлэй хорото дайгаар добтолон орохо һэдэлгэдэ эсэргүү шанга байлдаанда тэрэмни хабаадалсаа юм. Дайнда эрэлхэг зориг гаргаһанайнь түлөө минии хүбүүндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1940 оной апрель соо Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнай һүүлээр Брестын хэрэм шадар баруун хилээе бата хёрхоор сахижа байтараа, хүбүүмни хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, 1945 оной июлиин 16-да гэнтэ наһа барашоо һэн.

Газар дэлхэй дээрэ мүндэлжэ, богонихон наһа наһалаашье һаа, Гармажап хүбүүмни Эхэ орондоо, совет арадтаа үнэн сэхээр алба хэжэ, ами наһаяа үгөө, алдарта Коммунистическэ партиин гэшүүн байһан нэрэеэ, Совет гүрэнэй эрхэтэн байһан нангин уялгаяа хэтэдээ мүнхэрүүлээ гээшэ гэжэ һанагшаб.

Дэлхэйн арад түмэнэй амгалан байдалые нэрбэһэн ээрхэг түримхэйшүүлэй үүсхэһэн шуһата дайн али олон эхэнүүдэй инаг һайхан ухибүүдэй ами наһа үрэбхеэ гээшэб. Эхэ һайхан оронойнгоо эгээл дээдэ засаг түрэ — СССР-эй Верховно Соведые бүхы совет эрхэтэдтэй хамта һунгаха нэгэн тэгшэ эрхэтэй байһандаа угаа ехээр баясагшаб. Тиихэ зуураа, саашадаа дайн сэрэг бү болог, энхэ тэнигээн, амгалан тайбан байдал хэтэ мүнхэдөө мандаг гэжэ арадайнгаа эрхим хүбүүд, басагадые һунгажа байхадаа мэдүүлнэб.

Д. С. Ванжилова,
бэшэжэ абаба.
Дээдэ Тори тосхон,
Зэдын аймаг.

ЗАЛУУ ПОЭДЭЙ ЗОХЁОЛНУУДЫЕ ЗҮБШЭЛГЭ

Һаяхан республикын Уран зохёолшодой союзда ургажа ябаһан залуу поэдүүдэй нэгэн Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ институдай хэлэ бэшэгэй факультедэй 2-дохи курсын студент Георгий Дашабыловай шүлэгүүд болон поэмэнүүдэй согсолбори зүбшэн хэлсэгдэбэ. Зохёолнуудайнь уран һайханай шанар шэнжэ, удха маяг тухай Ц. Галанов, Ц-Д. Дондокова, Ч. Гомбоин, Д. Улзытуев, А. Жамбалдоржиев, Л. Тапхаев, Б. Ябжанов, институдай хэлэ бэшэгэй багша И. Хамгушкеев, Ц. Жимбиев һанамжаяа хэлэбэ.

Д. Дамбаев.

Ургана, хүгжэнэ Харанхы тосхон

(Харанхы барилга-хабсаралгын управлениин начальнигай орлогшо Р. Д. Безносовтой хөөрэлдөөн)

Корреспондент: 1958 ондо СССР-эй Верховно Соведые һунгаһанһаа хойшо Харанхы нютагта ямар хубилалтанууд болоо гээшэб?

Р. Д. Безносов: 4 жэлэй саана манай эндэ, Харанхыда, харганаа, бургааһаар хушагдаһан зэрлиг дайда байһан юм. Мүнөө Кяхтын аймагай карта дээрэ шэнэ тосхон бии болонхой. Энэ нютагта барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэдэй гараар ехэхэн барилга бүтээгдээ, бүтээгдэжэшье байна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 320 һурагшадай һураха хоёр дабхар һургуули, 75 ухибүүдэй байха сад, ажалшадта эд бараа наймаалха магазин ашаглалгада үгтөө. Хамтадаа 1200 дүрбэлжэн метр талмайтай үндэр һаруул байрын тэрнүүд тосхонойнмнай шэмэг болоно. Силламанитова сланец үйлэдбэрилхэ фабрикын, тус фабрика тээшэ татагдажа байһан түмэр харгын, промышленна бусадшье ехэ ехэ барилганууд хурдан түргэнөөр бодоно.

Манай барилгашад 1961 ондо уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо дурадхалнуудаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ, 20 мянган түхэриг түрэнэй мүнгэ зоори алмаа. Хүдэлмэришэдэйнмнай эдэбхи үүсхэл, ажалай бүтээсэ саг үргэлжэ дээшэлнэ. Жэшээлхэдэ, Петр Федорович Ивановой алдар соло олоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ хадаа Харанхы нютагта эхилһэн барилга дээрэ гансал пеэшэн табиха мэргэжэлтэй ерэһэн аад, мүнөө комплексно томохон бригадые ударидажа ябана. Суута патриот Валентина Гагановагай жэшээтээр тэрэ нэгэ жэлэй саада тээ гээгдэжэ ябаһан бригадые даажа абаад, мүнөө тэрэнээ түрүү зэргэдэ гаргажа шадаа бшуу.

Корреспондент: Мартын 18-най һайндэрые — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай ямар амжалтануудтайгаар угтабат?

Р. Д. Безносов: гүрэн түрынгөө дээдын засагта эрхимүүдэй эрхим хүбүүд, басагадаа һунгаха гээшэмнай манай социалис демократиин илан мандаһалай эли тодо гэршэ болоно. СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха гэһэн мэдээсэл манай хүдэлмэришэдэй дунда айхабтар ехэ баяр баясхалан түрүүлһэн, тэдэнийе ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулһан юм. Манай управлениин 4-дэхи участогта ажаллажа байһан Евгений Яванович Филимоновой бригадынхид һараһаа һарада үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг юм. Нүхэр Филимонов хүдэлмэришэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэдэг, барилгын шанарые наринаар сахидаг түрүү хүдэлмэришэн, шадабаритай бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ болонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ тус бригадын олонхи тэшүүд үдэрэйнгөө даабарииe 130—150 процент дүүргэнэ. Түрүү бригадын тэшүүд Юрий Чумаков, Алексей Злыгостев, Станислав Филимонов болон бусад үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэрэшэлэн хоёрдохи участогта ажалладаг А. И. Плясовкиин эрхилдэг бригада һара бүриингөө даабарииe 120 процент дүүргэнэ. Бүд нэхэгшэдэй түбхинэхэ 16 байратай тэр бүтээжэ байһан нүхэр Яковлевай эрхилдэг бригадынхид тэдэнһээ дутуугүй, һайн шанартайгаар ажалладаг заншалтай. Иимэ жэшээнүүдые тоолохо, дурдаха болоо һаа олон. Юрэнхыдөө манай Харанхын барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэд һунгалтые ажалай амжалтаар угтаба.

Үндэр ургаса— үбгэнэй гарта

Жараяа шахажа ябаһан Дэрээнэй совхозой нэгэдэхи отделениин луговод, коммунист Галсан Митапов өөрынгөө ажалаар Баргажандаа үнинэй суутай юм. Үбэлдөө тэрэ дүрбэн хүнһөө бүридэһэн бригадые хүтэлбэриилжэ, дошхон түргэн Шэбэрсэ горхоной амые гурбан ехэ шулуун даамбануудаар (аймагай мелиораторай проектээр) хаагаа.

Ч. Гомбоев.

Золтой түрэһэн ашань
Зоболон яагаад мэдэхэб даа!
Холын арюун харгыгаар
Хамта нүхэдөөрөө зорихол даа!

Үбгэн буурал эсэгынь
Үрэ зүрхэн хүдэлэнхэй:
Айдархан наһаяа һанаба гү?
Атаархан, ашадаа горьдобо гү?

...Торгон тэрлигээ үмдэжэрхёод,
Мүнгэн хутагаяа һуйбадажархёод,
Баясан байһан эдэ хоёрые
Бахархан харангүй яахабши...

А. Куртигай фотоэтюд,
С. Сергеевэй шүлэг.

Хилын саанаһ

Гватемалын партизанууд эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. гоороо ороһон оасовецууд. Израилиинхид 24 час соо Сириин хилые гурба дахин дабаба.

Гватемалада буһалгаан боло

НЬЮ-ЙОРК, мартын 17. (ТАСС). Гватемаладахи хатуу засагта эсэргүү тэмсэл улам бүри шангадана. Информационно агентствонүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, нэгэ талаһаа зэбсэг түгэлдэр полициинхидэй, сэрэгэй частьнуудай, нүгөө талаһаа правительствода эсэргүүсэн демонстраци хэгшэдэй хоорондо үсэгэлдэр, мүн бүхы һүниндөө ниислэлдэ тулалдаанууд болоо. Эдэ тулалдаануудай үедэ 20 хүн алуулаа, 100 шахуу хүн шархатаа. Тиихэдэ 250 гаран хүн арестовалагдаһан байна.

Орон доторхи байдалые правительство хиинажа шадахаяа болёо. Ниислэлдэхи засаг үсэгэлдэр сэрэгэйхидэй гарта дамжуулан үгтэһэн байна. «Үйлсэнүүдтэ боложо байһан үймөөе дарахын» тулада «шанга хэмжээнүүдые» абахабди гэжэ арми мэдүүлээ. Почто, радиостанци болон телеграфые армиинхид ээлэнхэй. Городто митинг, суглаа, забастовко хэлгэ хориглонхой. Мүн харуул табигдаһан байна. Зонхилогшо Идигорас Фуэнтесэй тала баридаг 40 мянган тоото сэрэгүүд ниислэлдэ дүтэлүүлэгдэжэ байна гэжэ соносхогдоо.

Ямаршье хашалта хэһээлтэнүүд правительствода туһалнагүй. Нёдондо жэлэй декабрьда болоһон һунгалтые правительствын хуурмагаар үнгэрэгэһые буруушаан студентнүүдэй һаяхан эхилһэн забастовкые оронойхүн зон үргэнөөр дэмжэнэ. Түмэр замшад, хүдөө ажахын болон промышленностиин олонхи хүдэлмэришэд болон алба хаагшад студентнүүдые дэмжэнэ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент дамжуулна. Ухаан бодолой ажал хэдэг олон хүдэлмэрилэгшэд—врачнууд, профессорнууд, багшанар, адвокадууд болон бусад студентнэрэй тала руу ороо. Тэдэнэр правительствын зүгһөө хэгдэжэ

байһан зэрлиг му
элитээр буруушаа

Партизануудай
даргадаһан тухай
дай хэдэн удаа м
лобошье, оронөй
зуун-хойто хубин
тизанай отрядууд
хитэйгээр ябуулга
ложо байнхай. Э
дай нэгые урдань
министр байһан
Техада толгойлно
агентствын ко
дамжуулна. Прав
эсэргүү тэмсэл
уряатайгаар эн
эхеэр тэрэ хандаh

Ниислэлһээ хой
лометрын газарт
нуудтай һаяхан
болоходо 12 парт
һан байгаа.

«Идигорасай х
тельствын унагаа
та тэмсэлээ болю
гэһэн уряатайгаа
лынхид өөһэдынгө
гэлжэлүүлжэ бай

Сири Израиль хоёрой хилэ дээр зэбсэгтэ тулалдаан боло

ДАМАСК, мартын 17. (ТАСС). Тивериадска нуур шадар һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн тулалдаануудай болоһон тухай Сириин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ мэдээсээ. Израилиин сэрэгэй хоёр катер Сиридэ хамаатай уһа руу үсэгэлдэр тамаран ороод, нуурай эрье дээрэ оршодог амгалан һууһан тосхониие буудаа. Тэрээнһээ уламжалан нэгэ басаган шархатаһан байна. Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүд урдаһаань буудажа, Израилиин суднануудые сухарюулаа гээд тэрэ мэдүүлээ.

Энэ хадаа һүүлшын хорин дүрбэн часай турша соо Сириин хилые израилиинхидэй гурбадахяа дабаһан ушар болоно гэжэ Сириин сэрэгэй түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Израилиин сэрэгэй хоёр катер Тивериадска нуурай али алинда хамаагүй забһарай уһа руу ороод, Аль-Хасиль тосхон шадар байһан Сириин хилын харуулшадые буудаа. Мүн тэрэ үедэ Израилиин гурбадахи катер нуурай эрье дээрэ оршодог Сириин Аль-Масаадия тосхониие буудаһан байна. Тэрээнһээ уламжалһан нэгэ эхэнэр шархатаа. Сириин сэрэгүүд урдаһаань буудажа, катерые намнаһан байна.

ТЕЛЬ-АВИВ, мартын 17. (ТАСС). Израилиин армиин түлөөлэгшын мэдээсэл эндэ толилогдоо. «Тивериадска нуур дээрэ агнуури хэжэ ябаһан Израилиин загаһашадые, харуулай суднануудые һүүлэй үедэ Сириин талаһаа хэдэн удаа буудаа. Израилиин газар дээрэхи байдалай гуримтай байхын тулада Израилиин загаһашадые болон харуулай катернуудые Сириин зүгһөө буудадаг газарнуудтахи бүхэлэлтэнүүдыень Израилиин сэрэгүүд усадхаа. Нукебһээ хойгуур Сириин сэрэгүүдэй ээлжэ байдаг газарые Израилиин хүсэнүүд мартын 17-до добтолоод, тэндэхи бүхэлэлтэнүүдые усадхаһанайнгаа һүүлээр гэдэргээ бусаһан байна» гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

ЛОНДОН, мартын 17. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Тель-Авивһаа мэдээсэһэнэй ёһоор Тивериадска нуурай зүүн эрьеын Сириин газарые Израилиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд бомбодоо.

ПАРИЖ, мартын 17. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Тель-Авивһаа ингэжэ мэдээсэнэ. Тивериадска нуур шадар Сириин болон Израилиин сэрэгүүдэй хоорондо артиллерийскэ буудалдаан табан часай турша соо үргэлжэлөөд, ООН-

эй ажаглагшадай
лөөлэгшын али
дань хоёрдохёо
һүүлээр болюула
на.

ДАМАСК,
(ТАСС). САР-эй
мандованиин
хоёрдохи мэдүүл
радиогоор дамжу
рээн соонь нигэ
дэнэ. Израилиин
лон артиллереэр
ябаган сэрэгүүд
нуурай зүүн та
Сириин хилын х
мартын 16-най 23
толоо. Дайсанай
Сириин хилын х
харюулһан байна.

Сириин Аль-Фи
на, Эль-Аль гэж
дые Израилиин
тиллереэр бууда
бомбодоо.

Али али талаһ
шархатаһан хүнү

Алжирта оа гэмтэ үйлэ ургэлжэ

ПАРИЖ, марты
«Хэтэрмэ» кол
Алжирта үсэгэл
лолго хээ. Тэрээ
24 хүн алуулаа,
хатаа. Оран гор
цууд городой
«шалгаа». «Хэтэр
дүүдэй һанамжы
дэтэй шалтагаан
«тодоруулжа» ш
сажирнуудай Фр
орохыень тэдэ
байна.

Энээнтэй да
«Либерасьон» га
бэшэнэ: «энэ гор
дэр, мүн үсэгэлд
болон жандарме
канска «аюулгүй
рядууд» болон м
байгаа, гэбэшье
родто оасайхн
байгаа.

«Хэтэрмэ» этэ
рядууд харгы
шадые хинадаг,
хаагшадай үнэмш
рэ өөһэдынгөө т
добтолгонуудые
на. Франци оро
нуудые городой
хамгаалха ар
дээрэһээ, хүнүү
тулада агаарай
захиһан һуурин
ха баатай боло
Алжир город
правительствын
делегациин бай
най байшангые
буудаһан байна.

Парижай коммунын дурасхаалда

АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГ ЭРХЭ БЭШЭ ИЛААХА

1871 оной мартын 18-да Францийн ниислэл — Парижай хүдэлмэришэн анги буу зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ, буржуазна засаг түрые бута сохёод, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл түрүүшын пролетариадай гүрэн байгуулһаниинь мэдээжэ.

Парижай коммуна хадаа хүдэлмэришэн ангиин аша туһада зорюулан, богонихон болзор соо ниилээд ехэ хубилалтануудые хэһэн байгаа. Зүгөөр, тэрэ үедэ дүй дүршэлгүй дээрэһээ, мүн марксистска партиин үгы байһан дээрэһээ Парижай коммунарнууд хэдэн олон алдуу гаргаһан юм. Нэгэдэхеэр, диилдээд байһан буржуазна правительствын хорото ябуулгануудтай эрид шангаар эсэстэнь хүрэтэр тэмсэжэ шадангүй, тэрэнэй бүхы сэрэгээ Версаль руу абаашалгые зогсоожо шадаагүй байшоо һэн. Хоёрдохёор, Францийн гүрэнэй банкые абаагүй, революцида эсэргүү ябуулгануудтай тэмсэхэ эмхи зургаануудые байгуулаагүй. Гурбадахяар, бүхы оронойнгоо хүдэлмэришэд, тараашадтай нягта холбоо барисаа байгуулжа шадаагүй.

Эдэ шалтагаанһаа боложо, Парижай коммуна 1871 оной майн 28-да революцида эсэргүү буржуазна правительствын сэрэгээр дарагдаһан байгаа. Парижай коммуна илагдаашье һаа, бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй түүхэдэ айхабтар ехэ удха шанартай байһан.

Мүнөө Францийн революционно түрүү үзэлтэй хүнүүд ажалшан арадта эрхэ сүлөө олгохын түлөө хатуу шангаар тэмсэнэ. Һүүлэй үедэ Францидахи байдал ехэ түгшүүритэй болонхой. Энээн тушаа, мүн Алжиртахи байдал тухай хүн зон ехэтэ һонирходог байна. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан тон хүндэ, бэрхэшээлтэй байдалда орошо. Эдэ хоёр гүрэнэй хоорондо наймадахи жэлээ дайн сэрэг боложо байһаар. Илангаяа февраль һара соо, мүн мүнөөшье үедэ Франци болон Алжирта үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад бомбо тэһэрнэ, хүч зониие олоор алаха, шархатуулха, гэр байшангуудые һандаргааха мэтын жэгшүүритэ муухай аашанууд гаргагдаһаар. Эдэ бүгэдэ тухай тобшохоноор, хэдэн үгөөр хэлэлтэй. Франци хадаа үшөө зуу гаран жэлэй саада тээ, 1830 ондо Африкын хойто зүгтэ оршодог Алжир түрэнэй ниислэл Алжир хотые буу зэбсэгэй хүсөөр булимтаран абаад, саашадаа тэрэнэй газар дайдые бүхыдэнь колони болгон эзэмдэһэн юм. Үнгэрөөшэ зуун гушаад жэл соо Францийн баяшуул Алжирай арад зониие гам хайрагүйгөөр боголшолжо, мүлжэжэ, энэ ороной газар дайдын баялигые эдлэн, өөһэдынгөө зөөри хогшолые бүри ехэ, баян болгоһон байна.

Алжирай 10 миллион шахуу хүн зон үнгэрһэн хүндэ хүшэр үе сагта Францийн баяшуулай мүлжэлгэһөө сүлөөрхын, национальна бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө ходо-доо тэмсэдэг байгаа ха юм.

Алжир арадай энэ тэмсэл дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээ бүри ехэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ. 1954 ондо Алжирай патриодууд Францийн боголшологшодые өөһэдынгөө орон нютагһаа намнаха зорилгоор зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ эхилһэн гээшэ. Тиихэдэнь Францийн империалистнууд Алжирые колони хэбээрнь үлөөжэ, тэрэнэй арад зониие урдынхяараа мүлжэһөөр байхын тулада дайн сэрэгээр дараха гэжэ, хэдэн дивизи сэрэгүүдээ Алжир руу ябуулһаниинь мэдээтэй.

Тэрэ сагһаа эхилээд мүнөө болотор Францийн сэрэгэйхид Алжир арадай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые дарахын тулада шуһата дай хэһээр. Үнгэрһэн найман жэл соо юһэн зуу мянга шахуу хүн хоёр талаһаа хюдагдаһан байна.

Эгээ мүнөө үедэ Франци да Алжирта юун боложо байнаб гэхэдэ, Францийн правительство тэрэнэй президент генерал Шарль де Голль арадуудай эрилтын хүсэ нүлөөн доро яахашье аргагүйдэхэдөө 1960 ондо Алжиртахи саг зуурын правительствотай хэлсээ хэжэ, дайн сэрэг болюулха, тингээд алжир арадта бэеэ даанхай байдал олгуулхашуу һанамжа дурадхал оруулһан байгаа. Тиихэдэнь Алжир хадаа Францийн колони заатагүй байха ёһотой гэдэг Францийн монополистнуудай тала баригшад генерал Рауль Салан түрүүтэй хэтэрхэй хархис үзэл бодолтой этэгээдүүд Алжир городто зэбсэгтэ үймөө хэһэн, тэндэхи захиргаанай зарим эмхи зургаануудые, почто, телеграф гэхэ мэтые буляажа абаһан байгаа.

Францийн ажалшадай революционно, баатарлиг хүдэлөөнэй нүлөөн доро де Голлиин правительство генерал Салан, мүн бусад генералнууд Шаль, Зелер, Жуо гэгшэдые сэрэгэй дээдэ тушаалһаань зайсуулжа, тэдэниие сүүдлүүлхэ баатай болоһон юм. Тэрэ үедэ генерал Салан түрүүтэй хэтэрхэй колониалистнууд ОАС гэдэг нюуса зэбсэгтэ организаци эмхидхээд, Францидахи республиканска засаг түрые усадхаха. орондонь фашис засаг байгуулха һэдэлгэ хэһэн, мүн мүнөөшье болотор тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэһээр. ОАС гэдэг организаци засаг түрые тартаа абахын тула Францийн бүхы демократическа эмхи зургаануудые, нэн түрүүн Коммунис партиие үгы хэхэ зорилго табина. Хорото муухай ябуулгануудаа хүдэлмэришэд, таряашадһаа таһа нюудаг тэдэ хэтэрхэй хархис этэгээдүүд мүнөө ямар арга методуудые хэрэглэнэб гэхэдэ, Алжиртахи, мүн Францидахи түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдые хюдаха, арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг партийна, профсоюзай болон бусад элитэ ехэ ажал ябуулагшадые мүрдэхэ гэжэ оролдодог, элдэб бомбонуудые олоор тэһэлдэг байна. Тэдэнэй тэһэрэлгэһээ илангаяа Францийн компартиин организацинууд гэмтэл, хохидолдо ороно. Жэшээлхэдэ, компартиин «Юманите» газетын редакциин, департаментнуудтахи партийна комитедүүдэй байшангууд олоороо һандаргагдана. Фашис засаг байгуулхын хойноһоо оролдодог хархис муухай этэгээдүүд Советскэ Союзай посольствын дэргэдэхи телеграфна агентствын таһагай гэр доро бомбо тэһэлһыень һананабди. Хархис этэгээдүүдэй энэ муухай аашада Францийн ажалшад тон ехээр зэбүүрхэнэ, «фашизм тонилог» гэһэн уряатай хатуу шанга тэмсэл хэжэ байнад.

Февралиин 8-да Парижда 60 мянган хүнэй хабаадалгатай жагсаал болоо. Тиихэдэнь генерал де Голлиин правительство ОАС гэдэгые үгы хэхын оронд, харин жагсаалда хабаадагшадые хэһээхэ, дарахын тулада зэбсэгтэ полици, жандармынхидые эльгээжэ, патриотическа хүдэлөөндэ хабаадагшадые сохюулаа, буудуулаа ха юм. Тэрэ үдэр Парижай Бастили гэжэ талмай дээрэ найман патриот алагдажа, 300 шахуу хүн шархатаа. Үглөөдэрынь Парижай ажалшад хүдэлмэрээ хаяжа, революциин талмай дээрэ бүришье олоороо демонстраци-жагсаалда гараа һэн. Энэ үдэр алагдаһан патриодуудые хүдөөлүүлхэ үдэр — февралиин 13-да Францийн ажалшад, Парижай хэдэ миллион зон гудамжануудта гаража, ОАС-эй организацида, правительствода өөһэдынгөө эрид буруушаал мэдүүлбэ.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, Францийн республикые, тэрэнэй ажалшадай эрхэ сүлөөе үгы хэхэ, фашис ёһо журам байгуулха гэһэн нюуса зэбсэгтэ организациин һэдэлтые гэршэлнэ бшуу.

Иимэ бэрхэшээлтэй сагай ушараад байхада, Францийн правительство ОАС организациие бута сохихоор ямаршье хэмжээ абаагүй, харин тэрэниие дэмжэжэ байна. Юуб гэхэдэ, Францийн парламентын 80-аад депутадууд тус организацитай холбоо барисаатай байһаниинь элирээ. Тэдэ депутадууд Алжирта зөөри зөөшэ ехэтэй, тэндэхи ажалшадые мүлжэлсэдэг байна ха юм. Баруун Германиин, Баруун Европын бусад оронуудай фашистнууд, тэрэшэлэн Америкын «Джон Бэрчын бүлгэм» энэ нюуса организациие дэмжэдэг байна. Арад зон революци хэжэ болохо гэжэ де Голлиин правительство айна. Тиимэһээ нюуса организацитай шангаар тэмсэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэе.

Олон миллион ажалшадай, мүн демократическа организацинуудай, нэн түрүүн Францийн компартиин шанга эрилтын нүлөөн доро мүнөө де Голлиин правительство дайн сэрэг болюулха тухай Алжирай саг зуурын правительствотай хэлсээ хэжэ байнхай. Тэрэнь мартын 7-до Эвиан-ла-Бень гэдэг, Франци Швейцари хоёрой хилэ дээрэхи бишыхан хотодо баһа дахяад эхилбэ. Алжирай делегациие саг зуурын правительствын түрүүлэгшын орлогшо, дотоодын хэрэгүүдэй министр Крим Белькасем толгойлно. Францийн правительствын зүгһөө — Алжирай хэрэгүүдые эрхилдэг министр Луи Жокс хабаадалсана.

Энэ уулзалгын урда тээ — февраль һарада франко-алжирска нюуса хэлсээнүүд болоһон юм. Тэд хоёр талынхидай мэдээсэһэнэй ёһоор, дайн байлдаа зогсоохо тухай үгээ ойлголсоһон юрэнхы хараа бэлдэгдэһэн байгаа.

Мүнөө боложо байгаа хэлсээнүүд тухай хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахадаа Францийн правительствын делегаци хэлсээндэ һаад ушаруулха гэһэн зорилготой элдэб эрилтэнүүдые Алжирай делегациин урда табина.

Зүгөөр алжир арадай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хэзээдэшье илаха байһаниинь дамжаггүй.

Б. ЦЫЖИПОВ,
Политическэ болон шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүхэсоюзна бүлгэмэй гэшүүн.

Редактор
Ц. Ц.

Манай адрес, телеф

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лени
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32. зам. р 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийн пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и сове тельства — 47-59, промышленности и транспорта — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабсель отдел переводов и корректорская — 35-95, бухга Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерств Бурятской АССР.

Н00626. Зак

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур